

ВІСНИК THE HERALD

Свобода народам!
Свобода людині!

Спільно - політичний місячник

ЗМІСТ

Д. Д. Мета „прогресивного об'єднання”	1
Е. М. Листки з щоденника	5
М. Чировський. Торговельна й податкова засади в Американській Конституції	6
М. Кушнір. Капіталізм без капіталіста	9
Роман Левко. Націоналізмові завжди бути	12
Микола Щербак. Євгенові Маланюкові	13
Володимир Гжицький. Помста	14
Петро Кізко. Дві поезії	15
— Факели в Карпатах	21
Д-р Григорій Скегар. Заповіт Шевченка в різних мовах	22
П. Гончар. Про IX-ий З'їзд ООЧСУ	24
Резолюції IX-го З'їзду ООЧСУ	26
І. В-к. Що нам шкодить?	28
Т. Царик. Сім пострілів	29
З нових видань	31

ОРГАНІЗАЦІЯ
ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОБІД
УКРАЇНИ

ВІСНИК

Д. Д.

МЕТА „ПРОГРЕСИВНОГО ОБ'ЄДНАННЯ”

(Вчора і завтра)

В наш забріханий вік найбільше боїться світла і чесного обміну думок — лівий табор. Той, який веде цинічне польовання за „фашистівськими відьмаками”, доносячи на них чужій інквізиції. Лояльної полеміки ліві не зносять. Думка лівих безсила і воюють вони з противниками лиш криком. Цим і обмежується їх „полеміка”, а тих, що не бажають під ними творити „єдиного фронту”, ганьблять „погромщиками”, „фашистами”, „розбигачами” і пропагаторами громадянської війни.

Люди, що вміють не тільки кричати, а й думати, могли на прикладі революції 1917 р. і революції в Іспанії в 1936 р. побачити, до чого веде єдиний фронт з лівими нацією і тих патріотів, які дали себе дурити безглуздою ідеєю кооперації з лівим табором. Щоб знайти ще яскравіший і найсвіжіший приклад катастрофи, до якої такий „Єдиний Фронт” з „прогресистами” допроваджує, варто спинитися на прикладі воєнної і повоєнної Франції.

Коли німці заляляли в 1940 р. Францію, маршал Петен став на чолі уряду. Його противники, з ген. Де-Голем на чолі, створили в Альжирі „Французький Комітет Національного Визволення”. Петен нав'язав, як голова уряду, зносини з німцями, яким своєю політикою „антимілітаризму” ліві відчинили браму до Франції. Група Де-Голя пішла з комуністами і з лівими взагалі. Так було в 1918 р. й на Україні, коли гетьман П. Скоропадський, заставши на Україні німців, покликаних соціалістами, кооперував з ними, а Винниченко й ліві нав'язали зносини з московськими комуністами. Перший, хто визнав Де-Голя за уряд представника Франції, — був советський посол Богомолів, який прибув до Альжиру. Москва запропонувала генералові під-

тримку своєї 5-ої колони у Франції за відповідні зобов'язання з боку генерала. Умову заключено, і Де-Голь взяв до свого Комітету, крім своїх, соціалістів, комуністів, та ще невелику групу партійців, що звали себе перш християнськими демократами, а згодом прийняли назву „Народньо республіканського руху” (М. Р. П.). Майже одночасно (травень-червень 1943) з Де-Голівським „Комітетом Визволення” заснувалася в Парижі „Національна Рада Резистансу”.

Певно, в руху Резистансу було багато патріотів, як були вони і серед Петенців, що завзялися вигнати німецького скупанта, але весь табор лівих взагалі, думав про інше. Люди цього табору не були германофоби, навпаки — вони були германофіли. Даладіє — підписав, разом з Чемберленом, Мюнхенську угоду з Гітлером, а шеф комуністів Моріс Торес, і вся його партія, — перші двадцять місяців війни були по стороні Гітлера, союзника Сталіна, проти своєї вітчизни. Сам жеж Торес став — дезертиром і почесним гостем Кремля, щоб згодом, діставши амністію з рук Де-Голя, стати віце-прем'єром його Уряду. Отже не ворожість до німців пхнула цих політиків до акції, а щось інше: їм треба було не німців, а Петенівців, ворогів комунізму, не дати їм скасувати преславну республіканську систему, при якій так гарно могли безкарно плодитися і множитися комуністи, союзники Москви. Не скинути чужинецький протекторат прямували вони, а — скинути Петена, не допустити, щоб у Франції повстав новий національний режим, смертельна загроза комунізму, і всякому інтернаціоналізмові. Їм треба було захопити владу у республіці, а коли ні — наповнити її урядовий апарат своїми і москов-

ськими попіхачами. А в кожному разі так його фізично й морально ослабити, щоб — при щасливій нагоді — вони могли легко стати панамі в державі. Ось була їх ціль, ось чому розплутали вони громадянську війну (яку завжди починають ліві) і вчинили криваву розправу з „фашизмом”, — назва, що в жаргоні лівих, означає націоналізм, патріотизм, вірність національним традиціям і вірі предків.

Це їм удалося знову. І хоч в 1947 р. комуністи вийшли з урядової коаліції, але своє зробили: політично знищили Де-Голя, знесли М. Р. П. всадили своїх агентів в усі ключеві становища державного апарату, піднесли число голосуючих на компартію до п'яти мільйонів, і здобули в парламенті 4-ої республіки понад четвертину всіх місць і пануючі впливи в робітничих союзах. Так само успішно для себе (і для Москви) удалося їм перепровести і громадянську війну, цебто „вчищення” країни від всякого „фашизму”. Арешти протикомуністичних французів вже почалися в Альжирі, а згодом бльок трьох партій Альжирського пакту, головно комуністи й соціалісти, почав генеральну чистку і в країні. Суддями були переважно червоні, судили як хотіли. Коли за терору 1793 р. і за Паризької Комуни 1871 р. впало жертвою до 20 тисяч люду, під час кривавої масакри 1944-45 р. згинуло понад 100 тисяч французів від руки французів, а часто й не французів. Особливо зле вийшли ті, що не були ліві. Шарль Моррас, славнозвісний націоналіст, редактор знаної „Action Francaise”, хоч і переніс видання її до неокупованої смуги, хоч відмовився від субсидій уряду Віші, хоч нічого не писав в користь німців, але вистарчило для „судіїв”, що він був антикомуніст і противник республіки, щоб цю стару і хвору людину засуди-

ли на досмертну в'язницю. Засуджений на смерть був Анрі Бєро, блискучий письменник, антигітлерівець але й — антикомуніст. Смертний присуд дістав Р. Бразиліак, молодий і славний вже поет, світової слави вчений Ал. Каррель вмер в тюрмі. Серед „ліквідаторів” спеціально пописувалися як судії чи виконавці, члени „Інтернаціональної Бригади”, що підпирала советську інвазію в Еспанії, червоні еспанці, спеціалісти від громадянської війни, що їм, десяткам тисяч, дав свого часу право азилю уряд французької республіки. Разом з тим ішли всілякі конфіскати, в тім і конфіскати друкарень і часописів. Три партії альжирського пакту з того дуже скористали, бо коли комуністи мали перед війною 4 щоденники, то по визволенню мали вже 52; соціалісти замість 4-ох вже 32, а МРП замість 2-ох уже 27. Правдивими „патріотами” стали комуністи. А вже в парі з тим ішло розхитання держави, страшне ослаблення республіки і зовнішнього престижу Франції. При чім це почалося ще давно перед війною, під час „людового фронту” Лева Блюма 1936-39 рр. Як інтернаціоналісти, ворожо настроєні до ідеї патріотизму, до релігії, до справи оборони рідного краю, до ідеї глибокої своєї вітчизни, своєю щільною й військовою політикою „людово-фронтовці” остаточно підкосили матеріальну і моральну силу нації, зробивши з неї легку здобич чужої інвазії.

Такі були наслідки перемоги „людового фронту” в кінці минулої війни у Франції, в 4-й Республіці. Дошкульну науку винесла національна група Де-Голя з експерименту „єдиного фронту” чи „об'єднання” з лівим табором. Збогатили свій досвід, з свого альянсу з масонсько-соціалістичними партіями „соціального прогресу”, й „християнські демократи” (М. Р. П.), які — за дотепним виразом одного француза — взялися демократизувати християнство замість християнізувати демократію. Хто хотів би детально ознайомитися з катастрофальними наслідками для Франції тої політики, того відсилаю до цікавої книги — Sisley Huddleston, The tragic years 1939 - 1947.

На жаль, з того досвіду не встигли вже скористати ні патріотичне, ні католицьке крило політичного світу 4-ої Республіки, але нас більше цікавить що інше, а саме — що сталося б, ко-

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by the Organization for Defense of Four
Freedoms of Ukraine Inc.

Monthly except July and August when bi-monthly.
“Second class mail Privileges Authorized at
New York, N. Y.”

I. Wowczuk Editor in Chief.

Address: P. O. Box 304, Cooper Station
New York 3, N. Y.

либ те, що було в 1943 р. у Франції, — наступило на Україні? Це дуже ймовірно, бо образ Франції „людового фронту”, і лівого „резистансу”, — це прообраз того, що Україна пережила би, колиб з якихось причин на чолі нашого резистансу опинилися б „прогресисти”.

Бо не треба ніколи забувати одного: світ національної України і світ України „прогресивної”, — це два ворожі світи. Коли почне валитися большевизм, так само як коли почав валитися гітлеризм у Франції, — „прогресисти” будуть старатися захопити владу, щоби задушити національну Україну, щоб не дати їй повстати знову. З голосними криками про „об’єднання”, вони всіх, крім себе, ставлять, вже тут на еміграції (як большевики в країні), поза законом, як „реакціонерів”, „фашистів”, „консерваторів”, „шовіністів” і „антисемітів”. Правити Україною, на думку „прогресистів”, мають право лише вони, лише їх „державний центр”, лише їх кліки. Читали ж ми їх погрози — „ми вас знищимо!” в сторону націоналістів. Читали ж їх наївно-претенсійні універсали про одну з їх партій, як про — „авангард” всіх інших, яка, захопивши владу, не потерпить жадної опозиції правих „ворогів народу”! Відгрожувалися ж вони, що коли народ вибере до законодавчих установ у Києві не їх, а правих, — це їх, лівих, не буде зобов’язувати і т. п. Ці комедіянти, що залюбки звуть себе „демократами”, що мають, як то кажуть, „на рубль амбіції, а на шага муніції”, — зовсім з своїми плянами не криються. Але нині мабуть всім зрячим ясно, що кожна їх маска — є облуда і брехня. Маскою є їх „об’єднання”, маскою є їх самостійництво, маскою є їх революційність. Не об’єднання їх мета, а домінація лівих. Не самостійність їх мета, а співжиття з Росією, „федерація” „союз”, „наша держава” УССР, збереження імперії, Україна сателітом Москви. Облудою є їх гасло національної України, бо не її вони прагнуть, а „сучасної”, соціалістичої; комсомольсько-колхозної, безбожницької — України на засадах того „доброго”, що принесла Москва — соціального і політичного невільництва, й всемогутности паразитарної держави. Облудою є їх революційність, (дискусії з нагоди мадярської революції показали це!), бо їх мета —

„не поспішати” з революцією проти Росії, не рвати з нею, їх мета, опертися в своїм „будівництві” на „рідних” Гомулках і Кадарах, на вихованих Москвою яничарах. „Прометей”, „Вісті”, „Сучасна Україна”, „Український Самостійник”, „Наш Шлях”, чи „Нове Слово”, — всі вони творять одну групу ворожого національної Україні і революції табору. Вони звуть націоналістів консерваторами. Вони є справжніми консерваторами, бо хочуть законсервувати весь той огидний соціальний і політичний устрій, що запровадила чужа сила на Україні, лишити Україну вассалом тої сили. Це „реальна політика” тих політичних полатайків, які досі не подумалися до того, що без знищення Москви Україна не стане вільною нацією.

„Лівий табор”, хоч різнобарвний, мало чим по суті різниться в своїх секторах. Червоні „демократи”, націонал-комуністи”, „непередрішенці”, скрипниківці чи гомулківці, все те одне і те саме товариство, яке хоче Україну „просвітити сучасними вогнями”. Тому її найбільш оціверті з них, як вождь УРДП нині, а один з вождів УСДРП за першої революції (К. Арабажин у „Вільній Україні”) — стягають з постументу Шевченка, бо Маркса, Леніна, Скрипника, і Любченка, з ним не погодити, ані з націоналізмом. Тому всі вони — в годину розгри — всі шукатимуть контакту з комуністами, як колись Винниченко з Мануїльським, К. Студинський з Сталіном. Це буде тоді той „людовий фронт”, що подібно як в 1943 р. у Франції, старатиметься захопити владу в країні, щоб знищити не-нависний „реакційний”, „шовіністичний” націоналізм і затримати „сучасну Україну”. Основну причину, за що вони ненавидять національну Україну, прозрадив enfant terrible лівого табору п. Шерех-Шевельов. Головна біда — він пише — полягала в тому, що „вістниківство розпалювало часом надмірний шовінізм і доводило ненависть до такого градусу (степеня), при якому стають неможливими... компроміси з окремими групами росіян” („Думки проти те-чії”, ст. 35). Ось в чім справа! Від націоналізму табор лівих ділиться тим, що він бачить спасіння України в догоді з Московщиною, з демократами, з Керенським, з Леніним, з Хрущовим, з Власовим, або з їх прислужниками —

Скрипником, Гречухою, з Марголіним, з мало-російськими яничарами в „нашій державі” УССР. Туди, до Москви й потягне всіх наших „людо-вофронтівців” в вирішальну годину розгри на Україні.

До Москви тягло Центральну Раду, яка, на спілку з москалями здавила самостійницький „соур д' Ета” полуботківців в Києві. До московського „світла” тягло в 1917-21 рр. лівих соц. демократів і соц. революціонерів, укапістів, боротьбистів, галицьких соціалістів. До тогож „світла” тягло львівських „новощляхівців” в 1930-х роках, які творили проти націоналізму „людовий фронт” з московським консулом у Львові. Під час еспанської громадянської війни галицькі радикали і соціалісти „духом” і словом бажали перемоги ген. Сверчевському і його інтернаціональній банді проти „фашистів” ген. Франка, проти церкви і Бога. По 1941 р. „засекречені” скрипниківці проникали до Гестапо, яке їх руками ліквідувало українських „фашистів”. Тепер на еміграції нео-комуністи наші і „демократи” переморгуються з II-м інтернаціоналом, з Абрамовичами, з УССР., з „сучасною Україною”, або просто Крутієм, з „симпатичною людиною” і провокатором (симпатичним провокатором?), обіцяючи йому „об’єктивно” дивитися на советську дійсність на Україні і побачити в ній не лише зло, а й — коли вони його знайдуть — і „добро” насажене Хрущовим, Сталінін і Серовим... Ясно з якою силою творитимуть ці „симпатичні люди” свій прогресивний фронт в момент розв’язки і проти кого виступатимуть вони тоді...

Вони всі називають себе демократами? О, певно! Ще в 1941 р. по проголошенні війни Америкою Німеччині, виступаючи проти союзу з комунізмом і Москвою, сенатор Тафт звертав увагу земляків, що „комунізм з успіхом маскується плащиком демократії”. Другий видатний американець, І. Е. Гувер, шеф „Еф-Бі-Ай”, в березні 1947 р. перед „Комісією для неамериканських акцій” роз’яснив наївним, яку маску чіпляють прихильники комунізму на своїх противників, щоб їх скомпромітувати. „Кожний — сказав він тоді — хто виступає проти комунізму в Америці, одразу п’ятнується як „фашист”, „гітлерист”, і „розбивач” національної єдності” І так робилося на цілім Заході і в ССРСР. Отже

не треба давати собі замилювати очі жаргоном лівих „демократів” чи лже-націоналістів, ані перейматися їх образливими лайками. Вониж є слуги тої сили, яка воює брехнею і нею завше воювала.

Що це за сила? На це звернув увагу третій визначний американець, ген. Мек Артур в червні 1951 р. Він сказав, що найбільша небезпека загрожує Америці від тої „підступної сили, яка ділає зсередини, протиставляючи себе всім нашим великим традиціям, і яка поважно ослабила структуру і тон нашого американського way of life”. І не тільки американського! Ця темна сила „прогресивних” кругів, має за ціль розхитати всі моральні підвалини окцидентальної культури і цивілізації, — ідею, Бога, культ Христа, національні традиції, приватну власність, людську гідність, прив’язання до батьківщини, націю. І як раз до ридвану тої сили запрягся табор „прогресистів”! Всюди, у Франції в „людовім фронті” після 1941 р. і у нас, на службу цієї сили — в її різних секторах, — іде „прогресивний” табор, п’ятнуючи всі великі вартости нашого національного життя ім’ям „шовінізму”, „ксенофобії”, „хижацтва”, „реакції” і пр. Ціль тої сили і наших лівих — забити дух національної України, накинувши їй ярмо якогось інтернаціоналізму, викорінити всі її національні традиції, і навіть вже створену державу, режимом „народної республіки” так ослабити, як та „республіка” ослабила Францію. Зробити нашу країну легкою й безборонною здобиччю якоїсь інтернаціональної сили галичи або „нової Росії”.

Хто хоче знати, у що ліві кліки обернули б Україну, і який погром всього національного вони там запровадили б, — хай студіює історію повстання 4-ої французької республіки, діло комуністів і їх товаришів у Марксі. Ці пляни лівих заздалегідь демаскувати, приготувати їм відсіч, треба всім, які прагнуть воскресення національної України, тої України, яку здвигнути кликав Шевченко.

**ЧИТАЙТЕ, ПОШИРЮЙТЕ ТА ПРИЄДНУЙТЕ
НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „ВІСНИКА”**

Е. М.

ЛИСТКИ З ЩОДЕННИКА

31.XII. 1952.

Цитата, що багато з'ясовує:

„Росією керувало 130.000 поміщиків... Чи ж не можуть Росією керувати 240.000 членів партії большевиків?”

Н. Ленін — 21-ий том творів, стр. 264.

Ця цитата дає „форму”. „Зміст” дає Федір Достоевський в трьохтомовім романі „Біси”, головне в главі VIII — „Іван Царевич”, де побіжно, але гостро дано ідеологію шігаловщини. Але десятки тисяч влізливих одеських газетчиків, бажаючи „теж їсти свій хлібчик з маслом”, накопичили навколо „Росії” мільйони томів „казок тисяча однієї ночі”. І „Росія” досі бовваніє містикою, таємницею, „великим невідомим” і, обов'язково, „сфінксом”...

Словом — „канцелярія пише”...

26.VI. 1952.

Коли бачу й чую ці назви: Лаккавана, Оклагома, Огайо (— скільки простору, скільки вільного вітру в цих словах!) — мені ввижається страхіливо-можлива майбутність мого краю.

Якісь чужинці будуть скалічено вимовляти: Ніжин, Золотоноша, Баришпіль, Трипілья, Веселий Кут... І навіть не згадуватимуть походження тих назв ані колишніх власників тієї землі і музичної мови тубильців. Плян такої операції від часу до часу на мить відслонюється (останньо — „Райхскомісаріят” чи „Транснестрія”).

Не було б нічого дивного, якби такий плян в „Найвищим Советі” вже розроблялося б детально.

15.I. 1950.

„Начало премудрости есть страх Божий” — каже Св. Письмо. Але страх диявольський може бути началом лише глупоти.

І саме тотальна глупота охоплює світ.

27.XII. 1955.

Були величезні склади зброї. Був багатий людський матеріал. Була територія. Була слабкість обох сусід. Але ми програли Визвольну Війну. Ми їй майже не „грали” — ми не хотіли.

Бог нам дав єдину на землі країну. Немає ніде на світі такого підсоння, такої щедрости

грунту, таких краєвидів, такого здоров'я раси. „Нема на світі України, немає другого Дніпра!”

Але ми не захистили цієї країни, бо ми її майже не захищали.

Не можна жити „на дурничку”. Не можна довго існувати „в кредит”. Не можна існувати історично, тоб-то посідати землю, не виконуючи обов'язків, що їх та земля покладає на населяючих її. Обов'язків всіх: географічних, геополітичних, геокультурних і навіть історіософічних.

Але ми їх не виконали, бо не виконували.

Грушевський залишив біля десятка біблій, в яких оспівував улюблені „маси” і проповідував ненависть до власної влади. Драгоманов підвів під те все „ідеологію”, а Винниченко скеровував енергію „інтелігенції” на полові проблеми. І т. д. Якби тоді хтось щось бовкнув про війсьсько — поза поминками Тараса (на яких „обрядово” дозволялося співати про гетьманів і деклямувати про козацьку шаблю), — то на такого земляка подивилися би як на психопата.

Ніхто з того покоління, за винятком єдиного Франка — не розповідав „масам”, що таке Москва і майбутній соціалізм. Що таке Росія, Польща, Туреччина — знали лише кілька людей. Як стати нацією — вчили Дмитро Донцов і Леся Українка, але їх так само слухали, як Лилинського, який вчив, що таке держава (під саркастично-рабське глузування винниченківців)...

...Ми програли Визвольну Війну. Підкреслюю: ми, хорунжі, поручники й сотники 1918-19 р.р., бо це, власне, ми мусіли „лазурями й зубами” робити все, чого Визвольна Війна вимагала. Але ми, бачучи, хто були ті міністри й лідери, відчуваючи трупний запах „ідеологій”, що просякав їх наскрізь, ми воліли вважати їх за нормальних „державних мужів” і виконувати їх отруєні рабством накази так, ніби час той був вповні „нормальний” і держава була вже досягненим фактом.

От в чім була наша, навіть тодішнього „молодого покоління”, вина. І від неї не вільний ніхто, навіть справді великий Василь Тютюнник (як винен і „менший” Юрко).

Винен — і винен страшно! — Павло Скоро-

Миксела Чировський

ТОРГОВЕЛЬНА Й ПОДАТКОВА ЗАСАДИ В АМЕРИКАНСЬКІЙ КОНСТИТУЦІЇ

Обидві засади, клявзулі американської конституції і торговельна і податкова відіграють окрему роллю в господарському житті США. Роль їхня насправду своєрідна, суттєво американська і неподільно пов'язана з подвійним характером та дворейковістю цілого американського політичного й державного життя і такоїж американської політичної діяльності. Ідеться тут саме про суверенність поодиноких стейтів і їхню велику чуйність до стейтових суверенних прав, з одного боку, і про зростаючу силу і потребу такої сили під сьогоднішній день, федерального уряду, з другого боку. Проблема взаємовідносин між стейтовими і федеральним правліннями є одною з найосновніших точок державно-політичної дійсності США. Ідучи по лінії індивідуалізму й свободи, американська конституція включила багато точок, що гостро обмежували компетенції федерального правління, забезпечуючи тим шляхом, чи бодай намагаючись забезпечити в цей спосіб, якнайширші права й суверенність стейтів та не допустити до централізації. Стаття десята конституції каже, між іншим, що права й компетенції, яких не делеговано (не передано) як власті для федерального уряду, або, що їм ясно не виключено із суверенності поодиноких стейтів, залишаються суцільно зарезервовані за поодинокими стейтами й американським народом. Це означає по суті, що федеральний уряд має за собою тільки делеговані й похідні власті, права і компетенції та є у своїх починах строго обмежений конституційним законом. З другого ж боку в

падський, якому стільки можливостей була дала Історія.

Винен — мазепинською спізнілістю своєю — Симон Петлюра.

Винна — вся генерація і винні в ній, саме, найліпші (бо що ж візьмеш з калік?).

Чому згадується все це? Пощо це самобичування? Тому, що — без усвідомлення всього цього — немає майбутнього.

конституції вчислено доволі багато обмежень для правління взагалі, а для федерального уряду зокрема, з метою охорони одиниці й людини, і то в першу чергу в рямах її т. зв. Закону про Права (Bill of Rights), що створював собою повну безпеку поодинокого громадянина перед можливістю насильства з боку держави. Даючи за поруку недоторканості інституції приватної власності, свободи контрахтування, права на легальний судовий шлях доходити своїх законних претензій і заборони неоправданого обмежування індивідуальної свободи урядом і його т. зв. законними засобами.

Дворейковість політично-державницької побудови США та її глибоко закарінений індивідуалізм, а зокрема широка інтерпретація прав одиниці, створювали на протязі цілої американської історії багато складних і неясних ситуацій, розв'язка яких була нелегка. На сторожі конституційності й правопорядку поставлено Найвищий Суд, якому доручено вирішувати остаточно всілякі поодинокі сумнівні випадки. В цей спосіб суд одержав назвичайно широкі права інтерпретації конституції й законів, доповнюючи тим самим цю ж таки конституцію.

Але від початків історії США американське господарське життя було подумане і по суті воно й розвивалося як всенаціональна, великопростірна економічна система. Поодинокі стейти ніколи серйозно не намагалися та й не були економічно здібні розбудовувати будь-яку суттєву господарську окремішність. Рівно ж американська конституція принципово стала на площині всенаціонального великопростірного господарського комплексу, забороняючи напр. поодиноким стейтам вводити будь-які стейтові ввозові чи вивозові мита, або будь-які інші обмеження для міжстейтової торгівлі й товарообміну. Тому теж не могло бути мови про розвиток якихось стейтових окремих національних економік. Проте, поодинокі стейти намагалися дуже ретельно охороняти свою суверенність та видавати закони й правила, що були в дуже близькому відношенні до господарського життя.

Партикулярність стейтових правлінь та все-

національність економічних процесів неминуче мусла приводити до труднощів, які у висліді зводилися до затримки господарського розвитку.

Розуміється, що доки американська економіка була простішою, переважно агрикультурною і міжстейтова господарська співпраця та обмін були на дуже низькому рівні через недостачу відповідних засобів комунікації, конфлікт між господарськими всенаціональними й великопростірними тенденціями й політичним партикуляризмом не набрав був ще гостроти. Але речі основно змінилися після Цивільної Війни й Індустріальної Революції в ЗДА в половині дев'ятнадцятого сторіччя.

Поява залізниць, розвиток індустрії, наростаючі монополні тенденції й розвиток великопростірного ринку переросли вузькі стейтові рямці і економічне життя поставило само вимогу регулювання господарських процесів у понадстейтовій площині. Намагання створити федеральні закони для тієї мети були довго опрокидуванні, як противні суверенності стейтів і неоправдані з боку традиційного індивідуалізму. Та такий анахронізм не міг був встоятися перед життєвим і органічним натиском динамічного економічного розвитку країни. Само життя створювало нові умовини. І тут з допомогою прийшла так звана торговельна стаття, клявзуля, як підстава конституції. Точка перша, секція восьма, конституційного закону ЗДА говорить, що Конгрес має владу регулювати міжстейтову й міжнародню торгівлю. Коли брати дослівне значення цієї точки конституції, тоді її зміст своїм обсягом вузький, і її господарське примінення було б радше невелике та обмежувалося б тільки до дуже конкретних випадків. На початках так дійсно й було. Анти-трестовий Акт Шермана, що поставив поза законом картелі й трести та взагалі монополні тенденції в торгівлі, був спертій на торговельну клявзулю. Рівно ж творення Міжстейтової комерційної Комісії, що в першу чергу мала контролювати міжстейтовий транспорт залізниць ґрунтувалося нею. Аналогічно малася справа із іншими федеральними законами, що намагалися порядкувати господарське життя в понад стейтовому обсязі. Деякі з тих законів заскаржувано, опрокидуючи їх конституційність, а зокрема їхне не-

хтування суверенністю поодиноких стейтів. Але Найвищий Суд, покликаючись на конституційне право Конгресу впорядкувати міжстейтовий товарообмін, консеквентно обороняв правосильність цього рода законів.

Більше того, суд пішов далеко дальше у своїй інтерпретації торговельної засади чи клявзулі закону. Хоча перші закони, що унормували торгівлю й товарообмін ніяк не торкалися ділянки праці, суд прийшов до переконання, що мирні взаємини між підприємцем і робітником є першорядного значення - для міжстейтової торгівлі і коли Конгрес має конституційне право регулювати торгівлю, то в нього є й похідне право законом упорядковувати теж проблеми праці. І тому Найвищий Суд таки зараз став пристосовувати антимонополні закони до робітничих уній. Цей прецеденс судейської інтерпретації торговельної засади незабаром мав стати конституційною основою для проведення в життя інших законів із першорядним господарським значенням.

Вже в другій чверті двадцятого століття поодиноким стейтам не було можливим обняти в трівкі законні рямці робітниче питання тому, що воно вже набрало всенаціональних розмірів і було вже далеко переросло межі поодиноких стейтів. Одначе будьякі федеральні намагання вмішуватися в проблеми праці були вперто опрокидувані з двох причин. Перша, — що це означало б насилування суверенности стейтів, які одинокі є конституційно управнені встрявати в подібні справи. А друге, — що це вповні б протиставилося конституційним засадам про приватну власність, свободу контракутування і неоправдане державне обмеження одиниці. Всілякі, навіть стейтові закони про забарону zatrudнювання дітей і жінок у важкій індустрії, про мінімальні платні й максимальні години праці, про збільшення прав робітничих уній, про чесну рекляму і чесну конкуренцію були Найвищим Судом заздалегідь осуджувані в неконституційности. І противенство між господарськими потребами країни, а закснотатною формалістикою стало б трагічним заборолом поступу, коли б не примінення „торговельної підстави” у найширшім понятті цього слова. Незабаром кожний закон, включно із робітничим законодавством, який мав будьяке,

хочби і навіть дуже мале відношення до міжстейтової чи міжнародної торгівлі, ґрунтувався на ньому. Згодом і інтерпретація його стала дуже широка, хоч не завжди консеквентна. Розуміється, що всім федеральним законам із господарським характером були підпорядковані тільки підприємства, що були в якомусь відношенні до міжстейтової або міжнародної торгівлі. Підприємства із суто локальним обсягом були абсолютно виключені з будьякого законодавчого впливу національного уряду. Тут суверенність стейтової компетенції була стережена мов якийсь табу. Але теж не довго. Шляхом аналогії, чи легальної фікції теж і багато локальних підприємств підчинено федеральним законам. Наприклад, готелі й ресторани в центральних секціях Нью Йорку підпорядковані федеральним законам, мовляв, тому, що там харчуються й живуть люди, які є в безпосередньому відношенні до міжстейтової й міжнародної торгівлі. Як бачимо, це дуже умовна інтерпретація торговельного додатку, але дуже помічне в модернізації економічної політики США.

Однак торговельна засада ніяк не надавалася на змодернізування соціальної політики Америки. Впровадження соціального забезпечення натрапляло на неабиякі труднощі з боку принципового індивідуалізму конституції США. Але з другого боку темп і натуга модерного життя вимагали старечого забезпечення, забезпечення на випадок безробіття, забезпечення від випадків і втрати працездатності та інше. Для переведення в життя суспільного застрахування вжило федеральне законодавство другої конституційної засади, а саме, так званої податкової. Ця ж сама стаття перша, секція восьма конституції, що визначає собою й торговельний додаток, говорить, що Конгрес має повну владу накладати й збирати податки. Щоб оборонити соціальне забезпечення перед закидом неконституційності, федеральний закон провів його як акт оподаткування із окремою метою. Розуміється, що як тільки ті закони увійшли в життя, їх таки зараз заскаржено перед Найвищим Судом, мовляв, вони упривіліюють одні класи коштом других (підприємець платить частково, або цілковито податок суспільного забезпечення і податок на випадок безробіття, коли користі з цих інституцій має тіль-

ки — робітник). Рівно ж було закинуто тим законам порушення права приватної власності й несправедливість до власників підприємств. Цікаво, що проти тих закидів мусило боронитися не тільки федеральне, але й стейтове соціальне законодавство. Однак суди ясно і недвозначно визнали конституційність тих законів, усуваючи на довгі літа будьякий сумнів в тому відношенні.

Кожний, що хоч трохи студіює конституційне право США, бачить таки зараз величезне значення судових децизій і судової інтерпретації для цілості правно-політичного життя американської спільноти. Це значення куди більше в США, як в країнах, де існують кодекси різних правних ділянок. Тому теж і не є дивним, коли часто говориться, що в США дійсно є Конституцією і законом те, що є визнане Найвищим Судом конституційним і законним, а не жадна мертва точка права. Такий підхід до цієї проблеми, не є суто американський, але суто англо-саський, має свої тіні й ясні сторінки. Тінями такої системи є в першу чергу деяка правна неконсеквентність й нестабільність. А саме, не завжди найвищі суди заступають консеквентно ті самі принципи й засади. Судова філософія й підхід змінюються й те, що сьогодні є конституційне й законне, може завтра мати за судовим рішенням неконституційне і незаконне і навпаки. Зрештою, я намагався це й доказати на початку моєї статті. Але з точки соціально-господарського (економічного) інтересу, цей суто англо-саський підхід до конституції й її інтерпретації дає американській системі велику гнучкість і здібність пристосування до динамічно-змінливих і соціальних обставин, зумовлених загальним поступом.

Визнання конституційності різних федеральних законів із суто соціальним або економічним підложжям і характером має ще й інший посередній вплив на розвиток економічної політики в США. А саме, таке законодавство стало взірцем для стейтових законів й інтерпретації цих законів стейтовими судами, що у своїй цілості дало основну переоцінку принципів господарської політики.

В кінці нашої аналізи цієї окремої ділянки конституційного обґрунтування господарської політики правління в США треба ще й згадати т. зв. поліційну владу стейтових урядів, які яв-

Михайло Кушнір.

КАПІТАЛІЗМ БЕЗ КАПІТАЛІСТА

З приводу двох книжок: 1) А. А. Berle „The Century Capitalist Revolution” New York 1954; 2) I. K. Galbroth „American Capitalism: The Concept of Countervailing Power”, Boston 1952.

Перша половина ХХ. століття проминула під знаком незвичайного розвитку капіталістичної системи, але досі майже не було спроб поважного опрацювання феномену, яким є сучасна велика акційна спілка.

В ЗДА панує загальне переконання, що розвиток промислу за останніх 50 літ, величавий зріст життєвого рівня, суспільні переміни, творення і заспокоювання нових потреб — (листа є дуже довга) — були спричинені, в першу чергу, вкладом акційних спілок, цієї нової інституції господарського життя. Рівночасно з її розвитком виникає поширення її впливів на ділянки до цього часу зовсім відокремлені. Констернація є обостороння та не видно покищо способу здержання цього процесу, — але навпаки, він має всі дані до поширення. Загально здають собі з цього справу, що щось треба зробити, що треба дати нову суспільно-політичну програму, створити усучаснену систему контролю, але супроти свіжості проблеми ще нічого конкретного не зроблено. Можна помітити, що загальна опінія стоїть на становищі, що хоч великі акційні спілки мають деякі погані сторінки, то однак ця господарська система дала ліпші ма-

ляють собою органічну частину їхньої суверенності. Поліційна влада стейтового правління широко використовує для переведення в життя багато законів економічного, соціального, харитативного чи етичного характеру. Того рода закони були б легко заперечувані, як неконституційні через їхню колізію із поняттям абсолютної свободи й рівності, свободи власності, і контрахтування, та й поняття надмірної інгеренції уряду в приватні справи. При чому такого характеру закони накладають завжди нерівномірні тягарі й нерівномірно упривілюють поодиноких громадян і поодинокі класи національної спільноти. А це ж є основно противне індивідуалістичній філософії лева-феру. Але поняття конституційно-суверенних „поліційних прав” правління уможливило перемену економічно-соціальних улаштувань в дусі потреб двадцятого сторіччя.

теріяльні висліди чим яка небудь інша, так історично як і географічно.

Власність і влада.

Проблемою що висувається на перший плян, є проблема влади, як висліду власності. Власність має дві основні цілі: дозволяє творити, продукувати й розвивати, а з другого боку вможливує отримання дїбр, уживальність і консумцію. Мала власність — ідеал неолібералізму — сполучає в собі ті обидві цілі, коли розвиток великих організмів спричинює розділ тих атрибутів. Право децизії й контролю переноситься на верству управителів, зникає видна межа часу тривання цього організму, чи евентуальності його поділу після смерті власника. Система доведена до крайности стає подібною до соціалізму, де одиниця працює й є оплачувана господарським чинником, а контролю й децизія переходить в руки політичного чинника.

Досліди американських економістів виявили, що після другої світової війни промислова концентрація в ЗДА дійшла до стану, де 135 фірм посідає 45% світової господарки, а в поодиноких галузях промислу ступінь оволодіння цими велетнями переходить 50%. Дальша централізація розгортається поволі, але постійно. Виявивши залежність між власністю і владою, — варто проаналізувати складові елементи цієї влади й її інституції, а теж їх стосунок до інших інституцій цього роду.

Засяг влади великої фірми є величезний й обіймає більше, ніж господарські прояви національного життя. Політика акційної спілки кермує її робітниками, окреслює засяг праці й платні, одержуваної за працю. Вирішує, що, коли й де буде продуковане, отже визначає в аспекті часово географічному джерела утримання широких мас суспільства. Водночас рішає, які ринки збути і в що будуть забезпечені, має додаткову можливість творення нових ринків шляхом реклямових кампаній та інших метод впливання на попит. Ця сама метода впливає на формування публічної опінії, скалю преференції, спосіб життя й мінімум суспільних потреб. Контролює розмір і швидкість технічного розвитку в рамках внутрішнього плянування; рішає про об'єм, засяг й рівень експанзії капіталу поважної частини державного, або й навіть світового господарського організму.

В ХІХ. столітті ці впливи існували в формі випадкової децизії малих економічних одиниць, які тільки припадково, або — за Смісом — кермовані: „невидимою рукою”, збігалися, фор-

муючись в деяку лінію господарської політики. В ХХ столітті свідомо акція 135 американських фірм, не рахуючи подібних творів у других краях, визначають шлях. Як могутні є ці впливи, показує хоча б такий приклад. В 1954 році одна тільки Дженерал Моторс Корпорейшен (General Motors Corporation) заінвестувала мільярд доларів, отже, більше, ніж передвоєнний однорічний бюджет не одної європейської держави, щоб свідомо протидіяти реакційним тенденціям в господарці ЗДА. Не знаємо докладно, як це вплинуло на інші фірми, але висліди вказують, що вони пішли за тим прикладом і долучилися до акції експанзії.

Три наслідники капіталіста.

Абстрагуючи від безпосередньої інгеренції держави, яку дуже нерадо пристосовується в ЗДА, — які можуть бути засоби контролю цієї величезної махіни? Традиційні економічні науки цитують два головні способи: фінансування і конкуренцію поміж продуцентами. Загальна думка є така, що суспільство довіряє фонди тільки деяким вибраним фірмам, що є відоме під назвою „ринкової оцінки” („judgement of the market place”). Результат буде компромісом між ризиком, а можливостями зиску, з більшим нахилом до консервативних тенденцій. Конкуренція поміж фірмами внутрі даного промислу, або поміж товарами, що себе заступають, основується в першу чергу на схопленні переважності консументів, як одного контролюючого осередка шляхом устійнення цін і якості продуктованих дібр. А даліше на можливості інтервенції великих інвесторів, як наприклад, банки, асекураційні товариства й тим подібні, які можуть інтервенювати у випадку, коли їх капітали є zagrożені поганою політикою управителів.

Здавалося б, що так логічно сконструйована метода контролю мусить успішно працювати. Тимчасом глибша аналіза сучасних стосунків перевертає цю теорію, як хатку з карт. Що було сяк-так реалістичне в добі багатьох малих або середніх фірм, зовсім не стосується до доби велетнів. Ринковій оцінці протидіє до деякого ступня посередництво біржових маклерів і їх фахові поради в інвестиційному процесі, як теж нахил до газарту й гри серед великого числа малих інвесторів. А в тім їх роля в розвитку гігантів різнітсья від устійненої теорією, як це виявили досліді Націонал Сити Банку (National City Bank), переведені в 1953 р. Джерела розвоєвого капіталу ЗДА, в періоді 1946 - 53 дали суму 150 мільярдів доларів на модернізацію й промислову експанзію. З цього 64 % вийшло з внутрішніх засобів фірм, на які складались персональні зиски, резерви й амортизаційні фонди. Дальші 18 % покрили біжучі банкові позики,

а 12 % дали льоковані приватно, тоза ринком „бонди” і вартісні папери, переважно поглинуті інституційними інвесторами, як асекураційні товариства, еміратальні й освітні фундації і т. п. Тільки 6 % капіталу дали акції в вільній продажі на біржах: з цього ледве половину, отже 3 % цілости, обіймали звичайні акції (common stock), в яких елемент ризика грає значнішу ролю.

На основі цієї аналізи доходимо до переконання, що при безспірній господарській експанзії апіталізму й акумуляції капіталів шеєає верства капіталістів. Типова силвета пана в циліндрі переходить до споминів минулого, так, як це вже сталося з Джаном Булем, що сидить на половині світу, а на їх місце входить трійка: дрібний інвестор — службовик; управитель — керманіч і інституція — продукційна одиниця, живий твір, але майже безсмертний.

Самовладний „соціалізм”.

Метода контролю шляхом застосування конкуренції на першій погляд незрушима також підпадає модифікації. Клясична теорія конкуренції приймає масовість джерел продажі й випихання з ринку „морджінальних” фірм, з найгіршою структурою коштів і найпогонішим положенням супроти ринку. Існування кількох велетнів спричинює передусім ліквідацію незалежних фірм, без запасу капіталів або кредитів. Вислідом боротьби між гігантами є перебрання слабшого сильнішим, консолідація або згода й взаємне порозуміння, сцементоване розмежуванням ринків, подібною структурою дібр та цін і т. п. Проблема заміних товарів є грізна для цілої галузі промислу, — звідціль тенденції до договорів. Інтервенція інституційних інвесторів є можлива й має місце, але трапляється дуже рідко, з уваги на брак виспеціалізованого знання даної ділянки на шаблі вершкового керівництва, а в тім вона веде тільки до персональних змін в управі.

З више наведеного міркування бачимо, що контролю є широка й що існуюча влада, яка виникає з концентрації власности й функції заряду, є засадничо прикладом самовладства, що не має межі в часі.

З історичних досвідів виникає, що в суспільному житті, так як у фізиці, кожна сила створює протисилу, яка їй рівноважиться. В політичних устроях цю ролю відиграє звичайно право. Конституційна монархія з незалежним судівництвом, взаємна контролю і рівновага („checks and balances”) в демократії — це приклади цієї тенденції. Сьогоднішня велика акційна спілка, що переймає абсолютну владу в багатьох не тільки господарських ділянках життя народу, стає віч-на-віч з подібними політичними проблемами.

ми. Головніші з них — це: проблема функціональної гармонії між фірмою й суспільством та між діями промислової інституції й прийнятою етикою.

В ЗДА помічено явище, що помимо слухности у відношенні до формального права, фірми є дуже чулі до реакції публічної opinio, справи доброго імені (т. зв. *good will*) чи виникнення конфлікту між фірмою і суспільством. Це є ознака, що деякі елементи контролю вже існують, хоч їх ще мало розуміють і вони не мають ще устійненого апарату поступовання. Вони скоріше виникають із факту інформації суспільства й є вислідом широкого засягу впливів фірмових рішень не тільки у відношенні до людських істот, безпосередньо залежних, як і глибини penetraції в різних ділянках життя.

Процес творення відкличного апарату проти абсолютної влади щойно починається і деякі форми цього процесу вже можна спостерігати. Типовим прикладом є агентури великих фірм здебільша з руках малих власників. Втрата агенції спричинює банкруцтво, отже наприклад „Дженерал Моторс” покликала до життя внутрішній відкличний трибунал, який докладно розглядає випадки, в яких ця найвища санкція є приноровлювана. В інших випадках держава або стейти ввели окремі антидискримінаційні закони, а великі фірми відкрили, що це їм тільки помагає в інтересах. Недавно устійнені інструкції в справі приймання непевних людей з уваги на публічну безпеку чи безпеку державних таємниць на шаблі промислових завдань — передають виконну процедуру приватнім фірмам, але не забезпечують способу відкличного поступовання в випадках несправедливости, помилок і т. п. Великі фірми, які не дбали про ці прерогативи, що традиційно належать державі, здають собі справу з натиску публічної opinio й самі намагаються натискати на уряд, щоби він найшов вихід з цієї ситуації.

Розвиток капіталізму в напрямі щільної співпраці держави з фірмою є вислідом не соціалістичних тенденцій, але вислідом переїмання великою одиницею господарського життя в ролі вирішального чинника в ділянках, про які управителям тридцять літ тому ще навіть не снилось. Можна вважати правдоподібним, що фірма, як посідач державного привілею („*charter*”), могла б стати інституцією з такими самими конституційними зобов'язаннями, що й держава, а саме, що життя й власність можуть бути відібрані тільки шляхом правного процесу. Звідцілья рішуча постава обмежуюча права власности фірми, коли вони колідують зі свободами одиниць, забезпеченими конституцією; є відоме рішення в справі *Marsh versus Alabama* (1946), відносно права свободи, слова на те-

рені фабричного міста, якого власником є фірма.

Ті приклади ілюструють факт, що вислідом розросту акційних спілок; нечуване поширення сфери їх діяння. Осуд капіталізму обіймає не тільки матеріяльні добра, що повстали в цілі їх продукції, але також невломимі вартості, суспільні.

Міжнародня політика спілок.

Подібне розпросторення можна помітити на міжнародній арені, на якій сьогоднішня велика фірма стає інституцією взаємин між суверенними державами. Немає способу обмеження цих впливів, які в більшості випадків повстають як побічний продукт нормальних торговельних трансакцій. Роля цих фірм, особливо в краях, які стоять на нижчому ступні промислового розвитку, виникає звідси, що вони мають організаційні здібності в широкому маштабі, вони мають великі капітали, з якими тільки держави можуть конкурувати й що вміють консеквентно вживати мертві й живі технічні сили, якими диспонує. У висліді всього того є обставина, вони мають великий вплив на господарське планування, на стосунки між державами, на політику ціл, а тим самим і на господарку малих країн і т. п. Щоб усунути можливу небезпеку підтримки якої небудь сторони у внутрішніх спорах тих країн, що впливають з міжнародніх відносин, — фірми ангажують деколи бувших дипломатів, або вишколюють власних спеціалістів для цих справ. Знову спостерігаємо, пронизування ділянки політики, монополізованої раніше спеціальними організаціями.

В ЗДА ті явища були ще десятки років тому зовсім не знані, а щойно тепер здають собі з них справу. Відомо, що цей незвичайний розвій є спричинений масовою продукцією й акумуляцією засобів капіталу. В наслідок цього верства управителів стала перед рядом нових проблем, але вона ледве чи знає, як їх розв'язати. Ті проблеми охоплюють між іншим філософічні проблеми, а саме поняття „добра” й „справедливости”. Влада, яка впала в руки проводирів промислу, зовсім до цього не підготованих, видає від них зайняти становище, що до напрямку суспільного й політичного розвитку. Ця влада ними виконувана, як вираз довір'я суспільства, доки воно не витворить системи контролю, але як кожна влада, — вона накладає обов'язки й відповідальність. В ЗДА суспільність має традиційно далеко більше довір'я до приватних децизій, ніж до державних, а з цього виникає, що відповідальність капіталістичних організацій буде рости. Деякі теперішні рішення цих фірм вже формують майбутнє краю, як наприклад це діється у випадку даровин для

Роман Левко

НАЦІОНАЛІЗМОВІ ЗАВЖДИ БУТИ

На межі між континентами Азії й Африки і на перехресті впливів старих і нових потуг, в країні Фараонів і нині зубожілих феллахів відроджується на наших очах рух, що ним налагоджена наша доба. Про полковника й президента Нассера кажуть, що він на столі держить постійно книжку Гітлера „Моя боротьба”, а в книжках часто повторюють, ніби то націоналізм цієї країни, як і інших країн Азії, є головною перешкодою до господарської співпраці й поступу. То правда, що в своїй скромній книжці п. н. „Визволення Єгипту” Нассер не тільки вияснює тло революції, до якої він не

приватних університетів, а не для державних, фінансової піддержки для деяких напрямків мистецтва і т. п.

Акційна спілка — велетень стає суспільно-політичною інституцією на більшу міру, як краєва. Агрегат управ стокількадесяти фірм формулює децизії, що впливають з певної філософії й системи засад. Політичні науки й історія вказують, що філософія куди ліпше вдержує при житті дану систему, ніж це робить сліпа сила. Ліпше забезпечує її конституцією і значення. Це накладає водночас нові обов'язки на ту групу управителів, яким вже тепер не вистачають чисто господарські ґрамки до формування рішень, що мають вплив на життя й майбутнє народу, посереднього, або безпосереднього в найрізноманітніших оцінках цього життя.

Дальший розвиток ситуації й майбутнє системи, званої під назвою американського капіталізму, залежить від рівноваги сил і апарату контролю, який мусить бути створений і в засягнута якого мусить знайтися противага для влади сьгоднішніх промислових велетнів.

Студіювання тих незвичайно цікавих, але і складних проблем, шойно розпочалося. Теперішній стан можна б назвати добою підготовки аналітичних прикладів і методів підходу. Відомо, що традиційна однонапрямна аналіза, що вживає до цієї цілі одну тільки з суспільних наук — не вистачить. Тільки користуючись цілим рядом суспільних наук можемо здобути шансу позитивної розв'язки цих проблем, так важних для ЗДА вже на сьогодня, а може й для багатьох інших держав в недалекому майбутньому.

малою мірою причинився, але також на стор. 105 пише про елементи сили й могутности. То правда, що не дуже численна ізраїльська армія, колись, як недавно вдруге „змолола на порох” численнішу, але слабше озброєну єгипетську армію. Хоч другі доводять, що в зв'язку з сузькою виправою, не Ізраїль, а французи те зробили.

Чи можна обвинувачувати Нассера за те, що він своїм землякам вказує на їхні елементи сили й могутности — як те, що той куток земної кулі видав 3 святі релігії, як і те, що Єгипет має спеціально важне стратегічне положення на перехресті великих шляхів. А видобуття нафти найдешевше власне в арабському світі, бо коштує тільки 10 центів за бочку, тоді, як в ЗДА коштує воно 78 центів і навіть в латинській Америці 48 центів за бочку. Але ще важніше є те, що в своїй книжці, як і в практичній політичній своїй діяльності і він сам, і його люди в проводі відкликаються до тих елементів, в психіці народу, що завжди і у всіх народів розбуджували й розбуджуватимуть державницькі стремління, а саме до вродженого людині почуття гідности і прагнення індивідуальної та національної свободи, та до бажання служити, помагати своїм єдинокровним братам, зміцнюючи націю чи державу в ім'я загального добра. Він піддає єгиптянам і арабам т. зв. генеральні ідеї, далекосяглі візії: а) об'єднання всього арабського світу, і б) допомоги народам Африки в їхній боротьбі за визволення, бо як він каже, „ми не можемо відмовитися від цього завдання допомоги Африці, бо ми є в Африці”.

Дехто бачить небезпеку в тому, що коли Нассер не буде належно покараний за „захоплення” Суєзу й втримається довше при владі, то це буде притягаючим прикладом для інших народів Азії та Африки.

Не вдаючись в аналізу такого погляду варто відзначити дві речі. По перше, все вказує на те, що, незалежно від Нассера, націоналізм в Азії й Африці все одно існував би й так довго збирав би національні енергії, аж доки не прорвав-

ся б могутньою силою, як це мало місце чи то в Індії, чи в 10 країнах Азії, що недавно визволились і тепер працюють над закріпленням й розбудовою своєї державності. Іншими словами рух націоналізмів або визвольних рухів охопив весь азійсько-африканський континент. Тут переходимо до другої справи. На Заході хоч з трудом й дуже повільно починають погоджуватись з явищем існування націоналізму, як з реальністю, що існує, об'єднує, запалює й грозить вибухом. До певної міри показником такого розуміння й „зрозуміння” для факту незанеречности націоналізму, який знаменує нашу добу є стаття професора університету Руперта Емерсона п. н. „Поступ націоналізму” в книзі подібної назви, що появилася в 1956 р. п. н. „Націоналізм і поступ у вільній Азії”.

Дуже цікаво, що проф. Руперт Емерсон, якому, мабуть, теж не були доступні праці українських теоретиків націоналізму, дефінює націоналізм в дуже зближений до українських авторів спосіб, а саме він наголошує на тому, що це є передусім визвольний рух проти „інтрузії чужинних сил”.

На 72 стор. він твердить: „Залишаючи на боці диспути про доктрини й оголюючи питання до самих кісток, я є схильний, бачити націоналізм скрізь в засаді своїй не як ксенофобний й самоохоронний рух старого народу зберігати свій стиль життя, а радше, як змагання народу загроженого втручанням чужих сил на шляху до самовстановлення й реконституції для того, щоби здобути собі місце гідне й рівне в змінному світі”. Націоналісти це ті, які досягли нового довір'я до себе у своєї нації, ті, які оволоділи мистецтвом орудування ідеями та інституціями та проводять переоцінку вартостей. Так то націоналізм є позитивною й творчою силою в Азії. „У висліді маємо новий динамізм в суспільності, яка наполягає на тому, щоби взяти в свої власні руки власну долю й власне призначення”. (Стор. 73, там-же). Ця формула стосується всіх народів, що визволились або визволяються від Японії, через Індонезію, Індію, Сіям, Філіпіни, Іран, Ірак і другі — до Арабії чи Африки, включно.

Хоч нова дуже на часі доктрина Айзенгавера ще не вповні визнала існування націоналізмів, як сил поступу й бази до міжнародної спів-

Микола Щербак

ЕВГЕНОВІ МАЛАНЮКОВІ

Як вихор, гуркочуть вітри громовинню,
А Ти усе тлиєш, вогнем не горши,
А Ти попелієш в диму, Україно, —
При битій дорозі — прибитий шпориш.

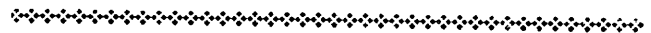
А збоку, на ниві, достигле колосся,
Як мрія, як думка, як слово, як спів...
Вітчизно, Вітчизно у мряці віків,
Вже серце без Тебе, немов запеклося,
Торьхнися — і викреше іскри, як гнів,
Співця і Поета всеправедний гнів!

І викреше іскри Твій сум запалити,
Щоб знову дудніла земля у бою,
Щоб знов стугоніло й шуміло, коли Ти
Боролась за Волю і Долю свою!

Щоб знов, як тоді, біля брам Конотопу,
Коли клекотіла народна яса,
Орда захлинулась у штормах потопу
І сонцем розквітли ясні небеса.

Щоб варвар, що рвав Твою душу, Вітчизно,
Завивши, розвіявся з димом у-прах!
І встала Держава вогненно й залізно —
Держава і Воля обабій Дніпра!

Щоб серце, що в смутку і нило й тужило,
І груди, що лік нестихаючий гнів,
Неначе джерельна вода, відсвіжило
Поетове слово, Поетовий спів...

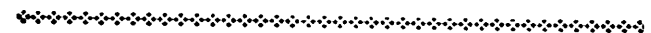
Вельмишановні Читачі „Вісника”!

Хочете допомогти журналові, який заступає оборону й розвиває самостійницькі підстави визвольної політики, то зробіть таке:

1) Вишліть протягом квітня передплату на 1957 р.

2) Приєднайте бодай одного передплатника поміж Вашими приятелями і знайомими.

3) Хто не заплатив за минулий рік (таких не багато), зробіть це в квітні, щоб не бути в списку руйників української преси.

праці, але до такого визнання рано чи пізно дійде, бо ідея єгипетського, так само й жидівського націоналізму, як і інших в практичній політиці не можна оминати. Націоналізм став рушійною силою в житті народів — йому завжди бути.

Володимир ГЖИЦЬКИЙ

ПОМСТА

Оповідання

Від редакції:

Передруковуємо з Львівського літературного і суспільно-політичного журналу „Жовтень” за листопад 1956 р. цікаве оповідання „Помста”. В. Гжицький — талановитий український письменник, автор відомого роману „Чорне Озеро”, довгий час перебував на засланні, десь на півночі. Під оповіданням дві дати 1947-1956.

Великий бурий медвідь біг одного ранку сипучими пісками старого соснового бору у вкрай пригніченому настрою. Час від часу пирхав, сопів і буркав, проклинаючи по-медвежому весь світ і свою долю.

І справді було чого. З пів години тому він несподівано у полював трьох корів, що паслись на березі ріки, проте не вдалось полакомитись бодай шматком м'яса. Звичайно, в усьому були винні корови. Хочби ота перша, що він їй виривав півбока. Чого їй було лізти у воду? Думала, там врятується? Ясно, він не поліз за нею, і корова втопилась. Не було іншої ради, як убити другу, і він убив її одним ударом. Було вже чим і повечеряти. Але йому чомусь здалося, що однієї корови буде мало, до того ж ті великі перелякані тварини підняли такий рев, що апетит пропав. Щоб примусити їх замовчати, він вибрав найкрикливішу телицю, мабуть (в очах і світився цілком дитячий жаж), і в одну мить вона замовкла. Останні, позадиравши хвости, втекли.

Вечеря була готова. Але тут, звідки не візьмись, понабігали пастухи з рушницями і, що найгірше, з псами, і він мусив усе покинути, втікати, не полизавши навіть крові, смак якої він пам'ятає ще з давніх полювань.

Ведмідь біг, доки не пристав, і тоді пішов повагом. Сипучими пісками бродити не легко — ноги в'януть та ще й наморився біля тих рогатих тварин, що так гостро пахнуть. Серед різних запахів упіймав один, приємний, який нагадував далеке дитинство, але чим саме — він не міг пригадати, бо давно воно минуло, та й не хотілось теж думати про дрібниці, коли наближалась голодна ніч. Почав збирати по дорозі чорниці, брусниці, піднімав гриби, коли траплялись, зруйнував один мурашник, але всі ці дрібниці тільки дратували апетит, а на щось істотніше зараз не було надії. Ведмідь злобно забурчав. Мошкара і комарі, хоч і не стільки, як за тих часів, коли сонце довго не заходило у свій барліг на спочинок, а все ж у великій кількості обліпили всю шерсть, особливо ніс і очі і, зухвало жалячи, завдавали нестерпних мук. Ведмідь вирішив полежати, поки сонце не схо-

вається зовсім, і, вибравши невеличку галявинку, порослу чагарником і високим мохом, заліг. Носа й очі заховав у мохову подушку, тільки чутливі вуха залишив зверху. Пролежавши деякий час спокійно, почав дрімати. Тим часом сонце сідало все нижче і нижче, поки зовсім не потонуло в мохах, розмалювавши по дорозі край неба і крильця невеликих хмаринок, що блукали над тайгою. По кількох хвилинах рожеві кольори почали фіяловіти, далі синіти і, надешті, вечірній туман опустив білу завісу на світ. Ведмідь задрімав. Йому марились корови, певно, від запаху принесеного на ногах і кожусі, а потім приверзлась ведмедиця, з якою прогуляв минулу ніч, згодом корова і ведмедиця злились в одну якусь рогату потвору, і ведмідь заснув під однотонну музику комариного ансамблю.

Розбудив його легкий шелест. Прокинувшись, обережно підняв голову, насторожив вуха і втягнув носом повітря. Його ніздрі вловили приємний, дратівливий запах, від якого здригається тіло, жвавіше б'ється серце. Він встав, потягнувся і подав короткий звук, подібний до позіхання.

На його поклик ведмедиця зупинилась. В темряві побачила відбиття зір в очах самця. Вона побігла до нього, а він подався їй назустріч. Звичайно, тієї ночі не до сну вже було, і тільки перед світанком ведмідь, спустошений, заснув біля ведмедиці, поклавши голову на її могутню кудлату спину. Надворі поволі сіріло. Зарожевіли тумани і піднялись завісою в гору, відкриваючи заховані декорації природи. Із мохів бризнув у небо фонтан золотого пилу, мов із порхавки, що дозрівши, викидає в гору мільйони спор. Золотий пил тремтів у повітрі, осідав на деревах, лягав на трави, мохи і золотив їх. Нарешті виринув сам величезний золотий гриб. Відірвавшись від зелених мохів, піднявся і завмер у повітрі. Природа прокинулася: зашвиствів дрозд на своїй тоненькій флейті, затріщала кедрівка, задзвонили червоногруді і зелені клести, обліпивши шишки на вершках ялин, почали перекликатись жовни, дбайливий мохнатий джміль полетів промивати очі запізнілим осіннім квітам, заметушились мурашки в руїнах мурашника, і тільки винуватець руїни спав зі своєю подругою глибоким передосіннім сном.

Жарти ведмежі було сприйнято в селі невеликому. У двох суміжних хатах чути було голосіння: жінки і діти залишилися без молока. Особливо постраждав молодий мисливець Степан

Мезенцев, у якого ведмідь забив корову і телицю. Він зайшов до свого сусіда Виборова, що теж втратив корову, і похмурий сів на ослін.

— Що будемо робити? — спитав по хвилині Виборов.

Степан мовчав. Комі — народ скупий на слова. Століття серед дикої природи, самотність під час тривалих полювань і промислів нарешті, ліс, тайга зробили цей народ понурим, замкнутим, маломовним, навчивши бути твердим, витриманим, хоробрим. Мисливці так зжились з тайгою, що розуміють її тайни. По ямці в моху, по зламаній галузці, по клаптику шерсті досвідчений мисливець визначить породу, ріст і мало не літа звіра і час, коли звір пройшов, по врожаю шишок вгадає майбутню кількість білки, по зимових опадах передбачає урожай сіна. Проте на розмови люди скупі, хіба за чаркою, а так відмовчуються, розуміючи один одного без слів.

— За м'ясом треба їхати, — ніби до себе обізвався знов Виборов. Його турбувала ця справа, і він нервово смикав борідку.

— Я послав уже дружину і своячку, — сказав Степан. — Вони з пастухом побілюють корів, а ввечері я м'ясо перевезу. Тепер і ваші там?

— Там, там, а якже, — відповів Виборов. Він уявив, як його стара із синами білує корову, а малеча дивиться і заважає. Діти з усього уміють зробити собі забаву. Для них горе тільки на хвилину. Потім відчують, як молока не буде. Гай-гай Така корова! Добре, що пастухи витягли з води, а то й м'ясо пропало б.

— Ви не підете зі мною? — спитав Степан, випростовуючись.

— Куди? По м'ясо?

— По ведмедя.

Виборов витріщив очі:

— Ти збираєшся на лови? На ведмедя? —

Потім захвилювався. — Ох, якби не хвороба, якби більше сили! Також пішов би я з тобою.

Він сів і засумував. Був це вже літній чоловік, невеличкого росту з рідкою сивою борідкою, сіроокий, кирпатий, з рудим сивіючим волоссям, говорив тенорком, смішно кліпаючи очима. Торік у лісі його пом'яв ведмідь, і він досі не міг одужати.

— Я жартую, — спокійно сказав Степан. — Знаю, що не можете.

Він знов зігнувся на низенькому ослінчику, з черемхового пруття. Дивився на підлогу і думав свою думу. Нарешті встав.

— У вас не знайдеться кількох зайвих куль? — звернувся він до господаря. — У мене кінчились. Відливати не хочеться та й ніколи.

Це була основна мета його приходу. Заговорити про неї відразу по приході без відповідного вступу не дозволяв добрий тон.

Петро Кізко

Д В І П О Е З І І

ПЕРЕДВЕСІННЄ

Бруньки напнулися. І подих,
Немов із пасіки пішов.
Озимини листвіють сходи —
Полями розіслався шовк.
І серце раде у людини,
Весна ж — підтримонька її.
Здійметься гомін тополиний
І защебечуть солов'ї.
І випроста могутні груди,
Злегка змахне спітнілий лоб,
І землю любувати буде
Всіма славетний хлібороб!

2.3. 1957.

ВЕСНА

Весна — зелена бандура,
Струмки, річки — це струни.
Дерева — дівчатовька безжурі,
Що виграють так юно.
Я припадаю й слухаю: Весну.
Яких музик мені ще треба, лоди?
Її одну, повірте, одну
Не заміню на музику стогуду!

3.2. 1957.

Виборов зрадив:

— Є, є, як не знайтись для такої справи, — сказав, піднявши багатозначно палець у гору. Він дістав із скриньки, що була під ліжком, кілька куль.

— Ти йому помстись за корів і за мене, — сказав гостеві, подаючи кулі. — Ти хоч і молодий, та перший мисливець у колгоспі.

— Дурниці! — заперечив Степан. — Який там перший! Не краший за вас. Дуже жаль, що ви не можете піти зі мною, а то приволокли б завтра волохатого. Прощайте!

Степан вийшов. Виборов підійшов до вікна, щоб подивитись йому вслід.

„Коли б не Степан — не жити б мені більше на світі“, думав.

Пригадалась та страшна пригода від початку до кінця.

... Того пам'ятного дня вони вийшли на полювання у двох. Якраз рік тому. Блукали довго лісами, убили по парі косачів. Степан був без собаки, а за Виборовим плентався молодий песик, малодосвідчений, правда, але досить меткий і гарячий. Мисливці йшли за півкілометра один від одного. Вже вечоріло, Степан хотів кликати товариша додому, бо вони таки далеко забралися у ліс, коли раптом почув в'дливне

собаче гавкання. Так бреше собака тільки на звіра. Степан насторожився. Не минуло й хвилини, як пролунав постріл. Мисливець зрозумів, що звір не забитий, бо собака не перестає гавкати, і побіг чимдуж на голос. Пробігши метрів триста, почув другий постріл і майже рівночасно розпачливий крик Виборова. Побіг ще швидше. Опинившись на рушничний постріл від місця події, побачив Виборова, поваленого на землю, а над ним здорового ведмедя, що відбивався від собаки. Степан прицілився і влучним пострілом поклав звіра на місці.

Ведмідь упав на свою жертву і вагою свого тіла зломив їй два ребра і вивихнув руку. Звільнений від туші звіра Виборов довго не міг прийти до пам'яті, і Степан думав, що він уже неживий...

Виборов відсвіжує в своїй пам'яті послідовно перебіг тої сумної події. Коли він перший раз вистрелив і поранив ведмедя, звір, злобно ревучи, пішов на нього. Тоді вистрелив удруге, знов ранив звіра, але і цього разу не смертельно. Ведмідь все йшов. Віддаль зменшувалась. Звір мотав головою, а з пащі йшла кров. Хотів вистрелити втретє, але, на нещастя, стара гільза застрягла в патроннику і витягнути її не було сили. Тоді вирішив боротися ножом. Ведмідь йшов, не піднімаючись на задні ноги. Виборов пригадує його зловісні очі, закривавлену пащу, велике мохнате тіло. З віддалі двох кроків ведмідь стрілою кинувся на нього. Виборов пам'ятає, бо полоснув його ножом по животу, але не завдав серйозної рани і звір підм'яв його під себе. Розлючений, він вхопив зубами лузан* і пірвав його вщент. В його закривавлених кігтях і пащі таїлась безпощадна, неминуча смерть. Коли ніж випав із рук, Виборов не пам'ятає, бо від страху і болю втратив свідомість. А тимчасом сталося так: песик, що досі тільки здалеку гавкав на медведя, побачивши, що ведмідь кинувся на господаря, підкрався ззаду і вчепився зубами в його найбільочіше місце. Звір заревів від болю і обернувся до нового ворога, в цю ж мить його дістала Степанова куля. Ведмідь підвівся ще на задні ноги, захитався і впав на мисливця.

З тої пори минуло вже більше року, а він не може справитись з хворобою. Яка це важка річ для мисливця! Хвороба нікому неприємна, а йому, здається, особливо. Ніколи не міг він довго всидіти вдома, а тепер сидить, і вже другий рік не виходить на полювання...

Під час того, як Виборов думав свою сумну думу, Степан поспішав додому, бо треба було їхати за тушами побитих тварин. Не вступаючи до хати, щоб не бачити сліз матері, пішов до

*) Лузан — мисливська одежа Комі, подібна до лицарських лат.

колгоспу. Голова обіцяв йому дати коня, як тільки почув про нещастя. В стайні стояв один цей кінь, призначений для нього, інші були на сінокосах і на пасовищі. Степан вивів коня і почав запрягати в бідарку — єдиний колісний транспорт у в селах цього краю. Під час літніх бездоріж тільки водний транспорт мав тут успіх, а по суші вживається двоколка, сани, волокуші. Всі основні перевози, як ліс на будівлі, дрова на паливо і всякий крам перевозиться взимку на санях, а в літку — водним шляхом.

Степан сів верхи на запряженого коня і виїхав з подвір'я. За ним, підсакаючи на камінні то-рохкотіла бідарка.

Повернувся додому пізно ввечері з дружиною і її сестрою. Своячка зразу з двору пішла додому, бо залишила самих дітей і не могла довше затримуватись, а Степан з дружиною, увійшли у хату. Мати чекала з вечерею.

— Не до вечері зараз. — сказав Степан. — Треба зробити порядок з м'ясом. Солі купили?

Мати подала мішок із сіллю. Степан узяв сокиру, ніж, жінка сіль, і вони знову вийшли. З м'ясом упорались швидко. Частину, призначену на продаж, розложили в пивниці на льоду, а решту порубали пересолили і склали в бочку, яку Степан випарив і підготував під час того, коли Анночка і сестра білували корів. Упоравшись з м'ясом, помили руки і увійшли в хату. Мати зустріла їх голосінням. І до того плакала, а зараз заголосила. Степан спохмурнів.

— Сльозами не допоможете. — сказав, помовчавши. Краще давайте їсти, і я ляжу спати, бо завтра, як засіріє, піду в ліс.

Мати налила миску юшки з м'яса, поклала на стіл шматки соленої риби. Поставила самовар. Степан і Анночка їли мовчки, не дивлячись одне на одого, менше почували за собою якусь провину. Мати не вечеряла, її давили сльози. Щоб не турбувати дітей, вийшла з хати. Степан глянув на жінку.

— Ти не плачеш? — спитав усміхаючись.

Анночка не плакала. Вона була зараз зайнята важливою думкою. Їй кортіло поділитись нею і боялась, чи може, соромилась. Вони були тільки недавно одружені, усього півроку, і хоч Степан був добрий до неї, ніжний, проте мовчазність його інколи лякала. Коли б не усмішка, вона б, мабуть, і не попросила, але усмішка допомогла, і вона зважилась:

— Візьми мене з собою, — сказала, подаючи чоловіку склянку чаю.

— Куди?

— Ти ж ідеш завтра на ведмедя?

Степан кивнув головою.

— І я хочу з тобою.

Степан поставив на стіл недопитий чай і глянув на жінку.

— Боїшся, щоб мене ведмідь не з'їв? — по-

жартував, обнявши ласкавим поглядом жінку.

— Боюся...

В очах Анночки блиснули сльози. Вона і справді боялась, пам'ятаючи недавню пригоду з Виборовим.

Степан обняв жінку, пригорнув до себе.

— Боятись нема чого. Не вперше. З тобою веселіше було б, не перечу, але тепер іти тобі в такому стані, — він багатозначно моргнув, — сама розумієш, незручно.

Анночка почервоніла і заховала голову на його грудях.

— Так хочеться іти з тобою, — лепетала вона, — мені б не пошкодило.

В снігах почувалися кроки матері, і молода жінка відскочила від чоловіка. Не випадає при матері пеститись. Розмова перервалася.

Мати увійшла до хати. Степан встав і, накинувши на плечі кожуха, пішов на сіновал спати. Там був зроблений полог від комарів і тут спали влітку. Жінка заходилася прибирати на столі і порядкувати в кімнаті. Сонце зайшло, надворі залягли густі сутінки, а в хаті було й зовсім темно. Лампи не світили, бо й самі збирались спати. Мати засвітила лучину і почала стелити собі ліжко. Лучина курилась і наповнювала кімнату їдким димом, але на це не звертали уваги ні невістка, ні мати: звикли...

Степан устав задовго до світанку. Жінка хотіла провожати, але не дозволив, жалів її, та й було ще дуже рано. Він убрався, поверх піджака накинув лузан, підперезався поясом, що приніс колись із Червоної Армії, поклав цигарки і шматок хліба в торбу, застромив сокиру за пояс ззаду, взяв весла з комори і вийшов із хати. Село ще спало. Ніде не було видно диму із димарів, не чути людського гамору. Його пес, побачивши господаря з рушницею, заскимв і собі, занепокоївся. Степан відв'язав його, зняв нашийник, щоб не зачепився де бува в лісі. Пес весело побіг просто до річки. Поки господар зійшов з гори, він уже чекав у човні і крутив хвостом, шкірячи зуби, запрошував у човен хазяїна. Степан уместив весла в уключини, відштовхнувся веслом, і човен птицею полетів униз по річці. У плесі купались безшумно зорі і, коли човен вривався між них, змішувались у золотий розсип, що тягнувся за човном, мов хвіст комети.

Степан все дужче налягав на весла. До місяця висадки було ще досить далеко. Пропливши з годину, помітив, що на сході вже починає біліти край неба. З берегів піднімався туман. Повітря було холодне, почувався близький світанок, а до світанку він хотів бути на місці, від якого мав починати похід.

Пройшовши на веслах ще з півгодини, причалив до місця, що мала назву Васька-керка, тобто Василева хата. Ніякий Василь тепер там не меш-

кав, ба хата та давно згоріла, але назва місця залишилась.

Почало світати. Витягнувши човен до половини на беріг, і прив'язавши до куща лози, Степан вибрався на високий берег і, наказавши собаці йти біля ноги, подався вглиб тайги. Собака нервував. По його хвилюванню, обнюхуванню слідів, Степан бачив, що йде правильно. Доки сонце зійшло, пройшов кілометрів вісім. Був задоволений, що вірно розрахував час. Приблизно тепер, а може трохи пізніше, ведмідь вийде жирувати, Собака прекрасно тримав слід. Щодалі господар його посувався повільніше, обережніше, пильно оглядаючи кожний кущик. Минула ще година, і показалося сонце. Велике, ясне, ніби рососою умите, воно піднімалося над лісом. Степан скинув картуза і мимоволі зупинився. Краса сходу цього великого животворного світила завжди чарувала його. Вона будила свідомість життя, давала радість існування, він відчував тоді сильніше велич природи, її красу і силу...

Степан розмріявся і може й довше простояв би без картуза, але собака почав сильніше хвилюватись і тихонько скімлити.

Тайга прокидалася, починалось невидиме зовні, цікаве, багатогранне, таємне життя. Все живе по-своєму вітало сонце і народження дня.

Степан пригрозив собаці пальцем і обережно пішов вперед. Неспокій собаки передавався мисливцеві. Тепер уся його увага була зосереджена на майбутній зустрічі зі звіром. Він почував себе упевнено і смакував перемогу.

Раптом його увагу привернули навозні жуки, що летіли один за одним в одному напрямку. Неподалеку мусив бути ведмежий покидок, а може й сам ведмідь. Мисливець пішов дорогою вказаною жуками. Туди, зрештою, вів його собака. Тепер ішов з величезною обережністю, дивлячись, щоб не наступити на суху гиялячку, щоб не зробити найменшого шелесту. Собаку тепер вів на шнурку, бо він все більше рвався вперед. Ішли з підвітряної сторони, і собака давно зачув звіра, про якого мисливець тільки здогадувався.

Пройшли ще кілька кроків, і раптом пес, вирвавшись, полетів уперед, в той же час з віддалі тридцяти кроків, піднявся з берлоги величезний ведмідь. Степан прицілювався з місця, де стояв, і першим влучним пострілом звалив звіра на землю. Собака з лютим гавкотом кинувся до вбитого, але з півдороги повернувся назад, шукаючи захисту у господаря. Із-за спини збитого звіра показався другий, не менший за першого, і почав що було сили утікати. Степан збентежився від такої несподіванки. Він швидко переладував рушницю і кинувся навздогін. Вибравши вдалий момент, вистрелив, але звір тільки мотнув головою і прискорив ходу.

Степан побіг за ним, однак віддаль з кожною хвилиною більшала і, нарешті, ведмідь промайнув за кущами і зник. Переслідувати звіра зараз, не маючи певности, що він поранений, було недоречно, а тієї певности Степан не мав. Він постояв хвилину, поглядаючи в тому напрямку, куди побіг ведмідь, і повернувся до вбитого. Яке ж було його розчарування коли побачив, що забита ведмедиця, а ведмідь, винуватець його нещастя, живий і зараз уже далеко.

Степан тепер перший раз пожалкував, що не взяв із собою дружини. Коли б узяв її, тепер мавби безумовно двох ведмедів. Він сердився на себе і на ворога, що втік.

Мисливець був розігрітий, втомлений. Мокра від поту сорочка прилипла до тіла, лице пашіло. За ведмедем він таки далеко біг, а одягнутий був занадто тепло, та й сонце на ту пору уже добре пригрівало. Він сів на пеньок, закупив цигарку і задумався: чекала важка робота — ведмедицю треба було оббілювати, а потім м'ясо частками перенести до човна, тобто разів три обернутися туди і назад, не менше. Це дай бог до вечора справитись. А потім ще човна гнати проти течії кілометрів дванадцять. "Була б тут Анпочка, — подумав, — швидко б діло пішло".

Докупив цигарку, акуратно погасив її. Щоб не плямити кров'ю одежі, скинув з себе лузан і піджак, засукав рукава сорочки й почав білювати великого гладкого звіра.

Поранений ведмідь не відійшов далеко, як думав мисливець. Зразу він ударився на схід сонця, без ніяких міркувань, тільки б урятуватись від погоні. Дійшовши до невеликого болота, зупинився. Переходити болото влень, не маючи за собою заслони дерев, небезпечно. Прислухався, потягнув носом повітря. Легкий вітерець, що дув йому у слід, не ніс на своїх незримих крилах нічого підозрілого: ні звука, ні запаху. Заспокоївшись, ведмідь тільки тепер посправжньому відчув гострий біль у спині та вусі. Найприкріше, що самому не можна було полікуватись. Не одну рану зализав він у своєму житті. Хворе вухо кілька разів намагався порухати лапою, але від кожного дотику воно ще гірше боліло, так що він відмовився надалі від подібних операцій, а щодо спини, то рани ніяк не можна було дістати. Він і сів, і крутився на одному місці, лягав — та все даремно. Незвичайного болю зазнав зараз же після другого пострілу. Тоді щось боляче шкрябнуло по спині і вдарило у вухо. Обдирати спину не було рідкістю: не раз обдирав її об гостре поламане галуззя на лісосіках, продираючись крізь гушавину бурелому, не раз те галуззя рвало в шматки шерсть і ранило шкіру, і було боляче, але той біль з цим не зрівняти. Ведмідь знову ліг і почав качатись. Бурчав і стогнав, бо страж-

дання від цього не зменшувались, а навпаки, в рану налазило чатиння, сухе листя чорниць, дрібні, гострі галузки, завдаючи ще більшого болю. В нормальному ж положенні дуже дошкуляли мухи. Де вони тільки брались. Різних кольорів: чорні, сині, жовті, вони роєм носились над ним, зі злісним дзижчанням, а про комарів нічого й казати: нахабству тих маленьких створінь не було меж.

Звернувши інстинктивно на південь, поплентався вздовж болота, хворий, голодний, лютий. По дорозі трапився великий мурашник. Він зруйнував його вкрай, повидавав усе, що можна було з'їсти, але що це за їжа, для голодного. Траплялись гриби. Одні він підбирав і їв, інші, не їстівні, топтав, злобно фукаючи.

Здовж болота тягнулися зарості голубиці. Ця смачна ягода дозріва швидко, але й швидко опадає в мох: багато її поїдають птахи. Зараз він зігнав виводок молодих тетерят і з жалем споглядав, як здіймалась у гору ляклива зграя. Ще місяць тому, коли вони не вміли літати, він добру половину переловив би, а тепер, на жаль, та ще й в такому стані, це неможливо.

Дійшовши до струмка, що витікав з болота, ведмідь жадібно напився води. Всередині палило і було дуже душно. Над струмком росло невеличке деревце горобини, вкрите густо ягодами. Ведмідь хотів стати на задні лапи, але сильний біль у спині поставив його зразу ж у первісне положення. Щоб нагнути деревце додолу, бо інакше не можна було обірвати ягід, — треба було довго вовтузитись. Нарешті це все ж таки вдалось. Він ліг животом на зігнуте деревце і пооб'їдав усі ягоди... На це було витрачено багато зусиль. Від напруження ще більше боліла спина. Йому раптом зробилось млясно. В ушах зашуміло, наче там ціла буря піднялась. Він відійшов від болота, заліз у хаші і ліг. В усьому тілі ламало, вухо видавалось величезним і важким, всередині палило вогнем. Ведмідь роззявив пащу і почав швидко дихати, щоб охолодити тіло. Це допомогло, але не багато. Тоді розкопав своїми кігтями мох до землі. Земля була вогка і холодна. Він розтягнувся і всю свою довжину, нагорнувшись на себе, моху і за- тих.

Звір був хворий. В його очах світилась туга. До ночі не вставав з місця, не міг рухатись. Їсти вже не хотілось, тільки мучила спрага — язик і вся паща пересохли, а до води дійти не було сили, ба, навіть рушити лапою було важко. Спина боліла, обважнілі повіки змикались, але заснути він не міг.

Під вечір світ видався йому якимсь дивним, не подібним до того, що бачив щодня. Йому видавалось, що дерева не стоять на місці, а пересуваються, падають і встають і вимахують без потреби голуззям, не то дражнячи його, не то

погрожуючи. Він аж забурчав від здивування. Квіти на довгих стеблах бігають довкола дерев, мов ведмежата. Ось підійшло знайоме деревце горобини. Воно таке, яким він його побачив вперше, з усіма ягодами. Прийшло цілком близько і розстелилось перед ним. Ягоди так і манять, тільки встань і їж. Але хворий не може встати, навіть голови підняти не може. Не дочекавшись його уваги, деревце випрямилось і побігло сртімголов до струмка, на своє місце. Пройшла процесія грибів, усі в капелюхах, і малі, і великі, різнокльорові, всі ті, що він бачив колись і сьогодні, як ішов сюди. Ідуть поволі, один за одним, а грибок, що його він зламав по дорозі і не з'їв, біжить ззаду на зламаний ніжці, кульгаючи. І дивно, і страшно. Ось промчались орди мурашок, не звичайних, а великих, з мишей завбільшки, і від одного вигляду їх холодок пробіг по спині. Потім йому ввижались якісь звірі, що пробігали мимо, гнані невидимою силою, а в доповнення лиха якийсь їдкий запах давив горло. Не будучи в стані сприймати всі ці враження разом, він заплющив очі і почав тихенько скімлити, мов маленький. Через деякий час заспокоївся і заснув.

На землю спустилась чорна, безмісячна ніч. Вона не була подібна до інших ночей. На сході палахкотіло небо, і від цього на заході густішала темрява. В тайзі всіма голосами верещали перелякані сови. В їхніх величезних круглих очах відбивалась заграва, час від часу чути було як під чиймись ногами тріщав сухий хмиз, в повітрі пролітали навпомацки малі і великі денні птахи. Деякі з них розбивались грудьми об галуззя і стовбури дерев і падали додолу. Запах, що хвилював ведмедя вчора, густішав, але закопаний у мох ведмідь нічого не чув і не бачив. Він спав, а його організм боровся з хворобою.

Поворот Степана із добиччу викликав у селі сенсацію, бо, по-перше, ніхто не сподівався його так швидко, а по-друге, здобич являла собою неабияку цінність. Забита ведмедиця і вагою не уступала корові, і м'ясо її було смачніше від коров'ячого. Це будило загальну заздрість.

Степана на пристані зустрічала дружина і мати, пришкандибав Виборов, дітей позбігалася з усього села, навіть собаки прибігли, зваблені запахом м'яса. Діти відразу знайшли собі забаву: гладили шкіру звіра, торкалися пальцями гострих кігтів, міряли товщину жиру на м'ясі, визначали вагу, сварились, заздрили.

Степан вийшов на беріг байдужий, мовчазний, понурий. Він занедужав. Переслідуючи звіря, спітнів, а вернувши після невдалої погоні до вбитої ведмедиці, роздягся, щоб легше було працювати. У той час подув північний вітер, дуже частий гість в цих краях, і згодом Степана

почало морозити. Не відпочиваючи, заходився переносити м'ясо і шкуру до лодки. Довелось обернутися чотири рази. За четвертим разом він уже ледви йшов, заточуючись, мов п'яний. Щоб зіпхнути навантажену лодку на глибоке, мусів лізти в воду, після чого змерз ще дужче. Працював руками і всім тулубом, щоб зігрітись. Лодка йшла легко. По деякому часі зігрівся, бо піт виступив на чолі, але водночас відчув слабкість, і холодні мурашки пробігали по спітній спині. Під кінець дороги так ослаб, що ледве дібрався до рідної пристані.

Причаливши, не мав сили встати, вийти з лодки, байдужий до всього, не чуючи ні похвал, ні запитань, не реагуючи на захоплення дівчорі, підлецування Виборова, якому хотілось дістати шматок м'яса. Виборов весь час намагався звернути на себе увагу.

— Мої кулі придалися, — сказав він.

Степан мовчав.

Виборов не зрозумів мовчанки.

— Відомстив ти, Степане, за наші кривди, — промовив знов.

Степан глянув на нього, подумав хвилину і рішуче сказав:

— Ні, не відомстив.

— Як же так?

— Я забив ведмедицю, а ведмідь утік. Та й мститися мені нізащо. Тобі є за що, а мені поки що ні. Ведмідь також мисливець, як і я. Йому теж хочеться їсти.

Неохоче, коротко оповів про полювання.

— Думав завтра піти, пошукати, — додав на закінчення. — та, бач, хворість причепилась і, мабуть, на довго. Руками рушити не можу, а голова болить, що світа не бачу.

— Промерз ти, брате. Зогрівся і промерз, ось що, — сказав Виборов. — Іди до хати і лягай.

Вдома Степан швидко роздягнувся і ліг у ліжко. Його морозило, в голові стояв туман, у вухах шуміло. Йому хотілось бути самому, а Виборов не відходив.

— Анночко — покликав дружину.

Анночка ввійшла сумна, невесела. Вона ще ніколи не бачила чоловіка хворим, і ніколи він не був таким сумним і понурим. Якесь лихе передчуття закралось у її серце, передчуття чогось страшного і незрозумілого. Стривожена, безпорадна, з великими від страху очима, стала біля порога, чекаючи, що скаже чоловік.

Степан поманив її до себе.

— Дай передню лопатку Іванові Івановичу, — прошепотів, — хай поїсть ведмежатини.

Виборов збирався протестувати, але Степан махнув рукою.

— Беріть, — сказав, — куля була ваша, щось слива, їжте на здоров'я.

Сказавши це, Степан замовк. Йому здавалось, що летить у безодню, і він заплющив очі.

Іван Іванович ще говорив щось, пробував жартувати, але Степан уже не чув нічого.

На дворі швидко темніло. Жінки поспішали, щоб упоратись до ночі. На човні залишилось уже не багато, коли раптом Анночка побачила заграву на небі. Над загравою клубочились хмари диму, а вітерець ніс запах гару.

— Мамо, ліс горить! — крикнула вона раптом, бліднучи.

Страшне передчуття, що прокинулось недавно в душі, тепер формувалось у її свідомості і набирано конкретних окреслень

Свекруха глянула в бік заграви і перехрестилась.

— Пожежа! Спаси, господи!...

Із хат на вулицю виходили люди, тривожно поглядали на червоне небо, зітхали.

— Де горить? — питали один одного.

— Недалеко.

— За Васька-керкою.

— Коло великого болота.

— Там, де Степан ведмедя вбив.

— Ні, далі, за болотом. Від того місця, де Степан ведмедя вбив буде кілометрів десять-дванадцять.

— Ой, ближче, дивіться, як дим валить! Ближче!

— Думаєте?

— Звичайно.

Дорослих обступили діти.

— А з чого буває пожежа? — питає хлопець-підліток, звертаючись до діда.

— Причин чимало: від пижа, від недокурка, від сірника, кинутого необережно на сухий мох, найчастіше на ягільник. Той горить, як бензин, коли сухий, а тепер якраз засуха, — оповідає дід.

— А само від себе не може загорітись? — допитується хлопець.

— Як так само від себе? Без причини нічого не буває.

— А від сонця? — не вгамовується хлопчина.

— Що від сонця?

— Пожежа.

— Не докучай.

Дід повертається і відходить. Йому не хочеться говорити, проте хлопчика це не бентежить, і він іде за дідом.

Анночка вбігла до хати схвильована. Вона чула уривки розмов людей на березі, чула, що там, говорячи про пожежу, згадували ім'я її чоловіка. Знаючи людську заздрість, боялася, щоб його не запідозрили в підпалі, не накоїли лиха. Їй хотілось розповісти йому все, почути заспокійливе слово, але чоловік нездужав, він спав і марив у сні. Розкинувшись на ліжку, червоний від жару, шепотів щось незрозуміле. Часте дихання виходило з грудей з хрипом, на

лобі виблискували краплини поту. Вона бачила їх ясно при світлі соснової скалки.

— Світи, доню, лампу, — сказала мати, входячи в кімнату. — Шкуру я вже розвісила, спасибі, допоміг Іван Іванович, та й треба давати вечерю. Степан голодний, до їжі, що брав із собою, не доторкнувся, усю назад приніс. З того й недужий. Коли людина не їсть, деж здоров'я візьметься...

Анночка засвітила лампу, і в хаті наче поселішало. Глянула на чоловіка — він не реагував на світло. Повернувшись до стіни, стогнав і тяжко дихав. Підійшла до ліжка і зупинилась в нерішучості.

— Степанку! — промовила стиха.

Чоловік мовчав.

— Може б ти поїв чого, ти ж голодний...

Ніякої відповіді.

Тоді жінки перелякались не на жарт. Коли вже людина їсти не може, то біда. Треба була лікувати. Мати зварила міцного чаю, — комі люблять міцний чай, аж чорний, — невістці звеліла натирати хворого спиртом. Під час цієї процедури Степан лежав нерухомо, байдужий до всього, і тільки коли йому поклали на голову товченого льоду в рушнику, — здригнувся і розплющив очі. Скориставшись з хвиливи притомности сина, мати дала йому кухлик чаю. Він випив жадібно міцний напій і знов заснув. Дихання стало рівнішим. Жінки заспокоїлись, збились лягати спати, коли раптом хтось загрекав у двері.

— Хто б це так пізно? — здивувалась Анночка.

Під вікнами почулись кроки кількох пар ніг, а за хвилину голос голови сільради:

— Гей, спите?

Анночка кинулась до сіней відчиняти.

До хати увійшли голова сільради, колгоспний бригадир і виконавець. Привітались. Жінки чекали, здивовані, що скаже голова. В Анночки стиснулось серце від страху. Вона була певна, що прихід пізніх гостей зв'язаний з пожежою.

Гості сіли.

— Спить? — спитав голова, показуючи на недужого.

— Спить, — відповіла жінка. — Дуже захворів. Ні крихти не їв цілий день, і подумати страшно, що буде.

— Чув, чув. Не в пору захворів. — Голова погладив бороду і понишпорив у кишені. — Неспідручно захворів, — додав, витягаючи папірець. — Ось, що, друзі, сидіти нам нема чого. Вам, Анночко, доведеться завтра їти гасити пожежу. Прийшло розпорядження з центра, — він помахав у повітрі папірцем, — прийшла радіограма, в якій наказано мобілізувати все населення поголівно, крім старих і дітей, ну, і недужих, звичайно, — додав голова. — Ліс треба

Д-р Григорій Скегар,
Галівуд, Каліф.

ЗАПОВІТ ШЕВЧЕНКА В РІЗНИХ МОВАХ

Від кільканадцяти років я збираю переклади Шевченкових творів на чужі мови. До цього часу маю понад 20 перекладів самого Заповіту. В Москві видано німецькою мовою „Дер Кобзар“ в 1951 році, а також китайською мовою. Поміж перекладами поезій Шевченка є переклади українців, які знають чужі мови, і чужинців, які знають нашу мову, а до того посідають природний поетичний талан.

Хоч, російські літератори не цінили Шевчен-

ка високо, проте, Н. Добролюбов в п'ятому томі критики російської літератури, що вийшли друком в 1860 році (цілий комплет знаходиться в Укр. Бібліотеці ім. Гонсета при Університеті Алберта, в Едмонтоні, Канада), на сторінці 507-19, сказав від себе, що Шевченко був більшим поетом, ніж будь який російський поет!

Китайський національний щоденник „Го-Мін-Жи-Бао“ в Сан Франціско року 1929 — березня 13 вмістив статтю редактора А. Божка. (Фо-

烏克蘭在歐洲東部，俄國之西南。人口四千萬，純斯拉夫種。面積等於法蘭西，意大利及英倫三國。其地大產豐富，土地肥沃，久有「東歐倉庫」之美名。同國富產，煤，鐵，石油與鹽。煙草出產，佔俄國出產總量百分之八十，畜物佔三分之一，故早為俄羅斯帝國所垂涎。

十七世紀初葉，俄羅斯帝國侵略西伯利亞成功之後，已有南取烏克蘭之野心。時烏克蘭適與波蘭交戰，於是俄國政府乘機活動，卒於一六六四年以外交手腕將烏克蘭併入俄國版圖，惟承認烏克蘭為獨立省及由烏克蘭人民組織自治政府，以為條件。

越數年，俄羅斯帝國對烏克蘭國已採帝國主義的政策，遂將先年俄烏條約所規定之烏國人民的一切權利，完全取消，此後烏國政府人員，全由莫斯科政府委任，並以武力佔據其國，於是烏克蘭民族以主權旁落，遂淪於被征服民族之地位矣。

(未完)

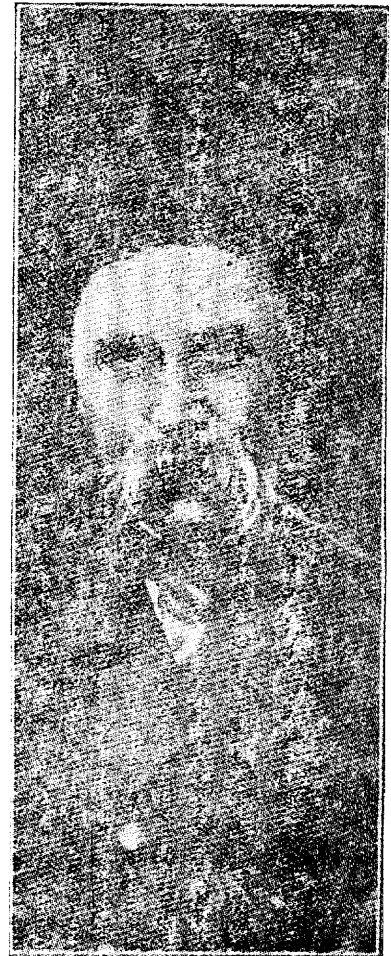
述編

烏克蘭民族運動小史

——烏克蘭民族運動領袖沙夫山哥氏逝世日紀念

述者編纂此文。蒙三藩市俄文報記者波捷哥氏，供給資料甚多。特此聲明。藉表謝忱。

一、緒言：烏克蘭與俄羅斯

沙夫山哥氏民族運動領袖肖像

嘉讓

товідбиток її і переклад подаю). Відпочиваючи 1956 року в Сан Франціско, я відвідав редакцію згаданого китайського щоденника. Хотів набути другу й третю частину статті про Шевченка. Редактор сказав, що чисел за 1929 рік вони не мають. Школа.

(Переклад з китайської на українську мову статті п. А. Божка).

КОРОТКИЙ ЗВІТ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО РУХУ

Факти про Україну, національний рух Українського Народу і біографія Тараса Шевченка з нагоди річниці його смерті — передані нашій редакції українським журналістом п. А. Божком.

Часть I.

Україна займає територію на сході Європи. Від Росії лежить на південь і захід. Населення понад 40 мільйонів. Нарід належить до слав'янського коріння. Територія дорівнюється Франції, Італії та Великобританії вкупі. Нарід, головним чином, займається сільським господарством, бо має надзвичайно багату і родючу землю. На Україні росте жито, пшениця, буряки і тютюн. Цілих 80 відсотків хліба Росії давала Україна. Що до рогатої худоби, то Україна також є найбагатша країна на сході Європи. Окрім цього на Україні є залізо, нафта і другі мінерали.

Багатство України було тою причиною, що Росія так міцно тримала цей край на протязі кількох століть.

В 1664 році, після тяжкої боротьби Українців з Польщею, Росії вдалось приєднати Україну до себе, з якого часу більша частина України, за виїмком Галичини, Буковини і Карпатської України, належала до Росії, до часів російської революції. Тоді Україна оголосила свою незалежність, але незабаром знов підпала під владу червоної Москви: Галичина пішла Польщі, а Буковина Румунії.

Умовини на яких Україна увійшла в тісний зв'язок (стосунки) з Росією в 1654 році зберігали за Україною права суверенної держави, але з часом росіяни хитрощами і силою відняли Україні всі права, позасилали у Сибір українську інтелігенцію і зовсім були в били національне життя народу. Один з перших, хто розбудив національний рух народу після вікового сну, був великий український поет Тарас Шевченко.

(В слідуючих 2 статтях буде біографія і значення Шевченка.)

„ГО-МІН-ЖИ-БАО” — національний щоденник, китайська газета, в Сан Франціско, Каліф. з дня 13-го березня, 1929 року.

LEGACY

When I'm dead, then let me slumber
Underneath a mound
Mid the rolling steppe, with precious
Ukraine earth around:
That the mighty girth of acres,
Dnieper's craggy shores,
I may gaze on, may hearken
How the blusterer roars.

When it bears away from Ukraine
To the azure sea
Foemen's blood, — then I'll depart from
Mountain-side and lea:
These unheeding, I'll be speeding
Even unto God,
There to pray, but till that happen,
I'll know naught of God.

Grant me burial, then uprising
Shatter every give:
Drench with evil blood of foeman
Freedom, that it thrive.
And my name in your great kindret,
Kindred free and new,
You shall cherish, lest it perish,
Speak me fair and true.

(1845)

Percy Paul Selver

ОПОРУКА

(в хорватській мові)

Kada umrem, pokopajte tad vi
Mene u grob hladni,
Sirokijeh usred stepa,
Domu mome, miloj Ukrajini,
Da bi ravan, polje nepregledno
I Dnjevar silni
Moglo s' vidjeti i cuti,
Kako silno tutnji.
Iz Ukrajine kad ponese
Neprijatelja nam krv
U sinje more, — vec tada ja —
I ravan i gore —
Sve ostavit' cu i poci
Do samoga Boga
Moliti se... a do tada
Ja ne znam za Boga.
Pokopajte men' i ustanite,
Lance ropstva raskinite,
Slobodu si neprijatelja
Krvlju pockropite.
U obitelji velikoj,
Obitelji slobodnoj, novoj,
Kojom blagom rijeci
Sjetite se i mene.

Переклав
Petar Stankovic

П. Гончар

ПРО ДЕВ'ЯТИЙ З'ЇЗД ООЧСУ

Читаючи програму 9-го З'їзду, який урочисто відзначив десятиріччя діяльності ООЧСУ, я думав, що через велике нагромадження в програмі З'їзд втратить діловитість. Цього не сталося. Після молитви й привіту Всечесного о. Петра Гаюка, Голова ООЧСУ відкрив З'їзд рівно об 11-ій годині. Делегати й присутні гості склали поклін великому стратегові й політикови нашої боротьби сл. п. ген. Р. Шухевичові—Чупринці. З'їзд вшанував сл. п. покійного гетьманича Данила і проф. В. Щербаківського, що відійшли від нас та обрав делегацію на чолі з проф. І. Юрченком для участі в панахиді по Гетьманові.

Ділові наради З'їзду тривали 9 і 10-го березня, а увечорі, в суботу, відбувся бенкет з прекрасною музикально-вокальною програмою. Приємно було, що в обидва дні нарад заля Народного Дому була повна: 92 делегати і понад

200 гостей з зацікавленням слідкували за перебігом З'їзду. На залі майже не було пасивного шлейфу, який часто обтяжує, а то й демагогізує ділову частину. З'їзд проходив без агітаційного патосу й словословної елейщини, що іноді втворюють неприємний присмак. Ділово, серйозно радили люди над проблемами, порушеними в звітній доповіді Голови й Генерального Секретаря в перший день, а на другий день над доповіддю д-ра Степана Галамая, бюджетом ООЧСУ і резолюціями.

За два роки праці, про що звітував Голова, проф. І. Вовчук і Генеральний Секретар д-р Несторчук, Організація провела поважну суспільно-політичну роботу серед української спільноти та на зовнішньо-політичному відтинку. Подавши тло й обставини, серед яких проходила робота, звітодавець з сарказмом відкинув думку, деяких політиків, що все ладні узалежнювати від обставин за правилом „не тратьте куме сили”. Організація й її членство цій лінійній засаді протиставила динамічну практику, поборюючи обставини в ім'я ідеї служіння Україні, щоб наблизити її визволення. Франкове: „Ум гостри, насталою волю, лиш борися, не мирися” було підставою в праці Організації й її членства. Коли на 5-му Конгресі УККА за глянном з-за океану подумали виголосувати мандат для непередрішення, членство Організації рішуче протиставилось тій спробі. Більшість делегатів Конгресу підтримали самостійницьку позицію Організації й схвалили резолюції, в яких відкинуто назавжди практику непередрішення людей з Н.Р.

Зовнішньо-політичні обставини за ці два роки звітодавець окреслив словом „замрячення”, в якому прийшла коротка практика співіснування з силами московського диявола. Та практика надто ускладнила й заплутала відносини в світі. Найзгубнішим для людської свободи в тих відносинах є недооцінка духового в людині й спільнотах. Та життя сильніше за політичних землемірів, що в замряченому світі пробують накинути великопростірну концепцію співжиття з сатанинським світом — большевизму. Ілю-

VERMÄCHTNIS

In des Grabes Gruft versenkt mich,
Wenn ich sterben werde,
Mitten in der weiten Steppe
Meiner Heimaterde:
Dass iuh rings dec Dnjipros Fluren,
Seine Stromesschnellen
Immer sehe, — immer hoere
Bruellen den Rebellen!

Traegt er aus der Ukraine
Hin zum Meer, dem blauen,
Einst des Feindes Blut, — dann werde
Berge ich und Auen,
Alles werde ich verlassen,
Werde meinem Gotte
Betend danken. Doch bis dahin —
Kenne keinen Gott ich!

So vercenkt mich, sprengt die Ketten,
Schart zum Kampf die Reihen,
Mag das Blut des grimmen Feindes
Eure Freiheit weihen!
Moegt ihr einst in jenem grossen,
Neuen Freiheitsbunde,
Moegt ihr dann auch mein gedenken
Leis in stiller Runde!

(1845)

Gustav Specht

струючи, як за ці два роки серед Арабського світу оформилась могутня сила арабського націоналізму, доповідач твердить, що було б найбільшою помилкою дошукуватись причин її оформлення тільки в матеріальних факторах, в експлуатації. Ті останні є фоном, чи тлом на протиріччях якого оформив себе світ воюючого Ісламу в боротьбі з залишками колоніалізму. Те саме маємо і в Ізраелі, над спором якого з Єгиптом радить ОН.

Зовнішньо-політична робота ООЧСУ, що стоїть на безкомпромісових позиціях боротьби з силами імперського комунізму, була різноманітна за участю всіх відділів. В маніфестаціях, протестах, Організація й її членство остерігало від облудних усмішок братання, залучуючи до акції українську спільноту й американців. Представники ООЧСУ брали участь в антикомуністичних конференціях, нарадах ініційованих діячами вільного світу. Велику роботу проробила Організація в комісії Керстена. Ми, що є запіллям України в її боротьбі за державну волю, в майбутньому маємо більше уваги приділити отим національним силам, які під пресом окупанта діють в Україні. Дослуховуватися й чути голос української національно-творчої людини, яка в літературі, в культурі та й у всіх ділянках життя нації не кориться, а часто в езопівській формі протиставиться сучасній окупації України, мобілізуючи сили для завтрішнього.

Різними очима дивиться еміграція на життя в окупованій Україні. Одні бачать все, що там діється через окуляри націонал-комунізму й умовляють спільноту, що Україна так наблизилась до советського соціалізму, що не потребує окремого шляху. Другі бачать Україну й людей її цілком обмосковленими і, деклямуючи про самостійність, мріють будувати державу імпортованими людьми звідцілья. Для них українська людина там — щось нижчевартисне не наше. Тому й Хрущова іноді видають за українця, бо він буває в вишиваній сорочці. Не є сутнім, як себе називають одні й другі. Істотним є, що одні покладають надії на людей з під стягу Леніна, які мали накинути більш гуманну форму диктатури пролетаріату, ніж сталінізм. (Вперед ч. 2), а другі думають будувати Україну імпортованими фахівцями з Заходу. Українська людина там сміється з обох „імпортів” і це проби-

вається в художніх творах. Ми, коли говоримо про духові зв'язки з Україною, то маємо на увазі Ярем, образ яких подав Шевченко в „Гайдамаках” Вони завтра скинуть накинута окупацією наймитство й стануть Галайдами. Ці люди скрізь. Доповідач наводить приклади з літератури, з мистецтва, вони в колхозах і на заводах, а найбільше на заслання. Вони несуть в собі скарби українського духа, не пограбованими, не окраденими безклясовим суспільством. Невмирущий дід в одному з фільмів покійного Довженка, якого тут за патріотичним шабльоном назвали зрадником, шукав скарбу, а знайшов старовинний меч. Який глибокий символ, ідея. Старовинний меч, символ найбільшого скарбу української душини, яка завтра вижене з імперської берюги раненого лівнічного ведмедя, розрубає його тушу й викине ведмеже серце собакам, як то читаємо в оповіданні „Помста”. Навівши кілька прикладів української людини невгнутого духа, доповідач ставить за дороговказ Шевченка, який з заслання свої думи-діти відсилав „В Україну ідуть діти!”

Так розуміючи своє завдання в суспільно-політичній праці і в видавничій діяльності, ООЧСУ намагалась в своїй практичній роботі славне минуле через сучасне проектувати в завтрішньому. „Розрив з минулим, твердить великий еспанський філософ Хозе Ортега, витворює те, що ми тепер маємо: впадіння людства у варваризм”. Звідцілья в практиці роботи Організації була ініціатива на Відзначення Тисячеліття Християнської України, маніфестаційні здвиги — Поклін Іванові Франкові, а в 300-ліття смерті Гетьмана Хмельницького прийде вшанування великого формотворця Козацької Держави, який козацьким мечем в національній революції виполов чужі бур'яни. Маніфестації, протести проти кукурудзяників, чи слуг сатанії в єпископських рясах і інших советських паломників своє зробили. Насвітлюючи суспільно-політичну роботу за два роки, доповідач ілюструє, як окремі відділи ініціативною працею стали міцною підвалиною української громади.

Організаційна система ООЧСУ зміцніла і усправнилась. Кожний Відділ, працюючи за напрямними Головної Управи мав свої особливості в роботі. Про них говорили делегати Відділів. Кількасот новоприбулих членів не є осяг-

осягом є ріст людей, зміцнення цілої мережі, хоч не всі Відділи ще звикли жити й працювати за устійненим пляном. Тому прибуткова частина бюджету виконана на 68%. Відкликаючись до фінансового звіту, видрукованого в журналі за лютий і аналізи його, роздано делегатам, звітодавець аналізує фінансово-господарський стан Організації, як стан стабільний з тенденцією повільного зросту щороку.

Генеральний Секретар д-р Несторук подав З'їздові систему праці Головної Управи та, посилаючись на цифри, показав роботу членів Головної Управи, зв'язок з Відділами. Звітодавець подав образ того, як суспільно-політичне заложення реалізувала Управа, ствердивши, що нам би пора подумати про організаційно-структуральне завершення сил самостійницького фронту.

Три години тривала дискусія над звітами. Делегати й гості заторкували такі питання: останній Конгрес УККА і справа резолюцій, проблема нового календаря, виховання доросту, „Вісник” і видання ООЧСУ, зовнішньо-політична робота. Дискутантні вказували, що запровадження нового календаря наробило багато клопоту. Вказувалося, що голосування над новим календарем та ще так, як його переводили в практиці, стало зародком ще одного поділу української спільноти. Деякі Відділи відмічали поважні успіхи своєї зовнішньо-політичної роботи в нав'язуванні зв'язків з місцевою американською пресою й організаціями. Чулися невдоволення з паритетної практики в Філіях УККА, яка не зміцнює, а послаблює нашу Централю. Окремі дискутантні ставили вимогу перед Головною Управою, щоб вона шукала найсприятливішої розв'язки в співпраці з УККА. Не можна ж бо терпіти, щоб безчленні організації й товариства, породжені штучно консолідаторами, робили те, що мало місце в Рочестері, де виставку організовану Відділом ООЧСУ і СУМА, члени Філії УККА домагалися закрити.

Увечері в суботу З'їзд відзначив десятиріччя діяльності ООЧСУ урочистим бенкетом. Після молитви і короткого привіту Всечесного о. д-ра І. Лотоцького бенкет відкрив Голова З'їзду М. Дужий. Двісті п'ятдесят учасників, а серед них 4 члени УККА з президентом Д. Галичином, представники всіх допомогових товариств (крім Робітничого Союзу), науковці, що співпрацювали в УНУ, мистці, представники суспільно-політичних організацій разом з делегатами З'їзду за естетично-урядженими столами слухали високо-мистецьку програму, переплетену привітаннями, усними й писемними. Білий Дім, двадцять два сенатори й конгресмени вітали Організацію в десятиріччя її діяльності, бажаючи її успіхів. Привіт від Голови Проводу ЗЧ ОУН, С. Бандери

в делегатів і гостей викликав велике піднесення. Щире слово президента УККА і сердечний привіт Голови УККА проф. Добрянського, відчитаний на його прохання адв. С. Яремою, учасники бенкету зустріли довготривалими оплесками. Теплі привіти делегації з Канади: від ЛВУ І. Бойка, від Редакції „ГУ” Б. Стебельського й від Видавництва „ГУ” ред. І. Варяниці, виголошені на бенкеті й на З'їзді, вказували, що сили Визвольного Фронту, де б вони не працювали йдуть разом до однієї мети, — визволення Батьківщини.

В короткому слові Голова ООЧСУ, висловивши подяку людям наукового й інтелектуального світу, які в важких умовах тримають прапор української науки, сердечно привітав великого поета нашої лютої доби Е. Маланюка — сина, воїна й мужа України в його 60-ліття. Вміло, майстерно керували вечером-бенкетом пп. І. Конюніва, д-р Несторук і мгр. Базарко.

В неділю 10. березня З'їзд вислухав доповідь д-ра Степана Галамая, „До підстав української самостійности”. Розглянув і затвердив бюджет Головної Управи і фінансові пляни Відділів, схвалив резолюції й обрав керівні органи ООЧСУ. Доповідь д-ра Ст. Галамая викликала цікаву й змістовну дискусію. Біля 4-ої години З'їзд закінчив свою дводенну працю.

РЕЗОЛЮЦІЇ 9-го З'їЗДУ ООЧСУ

Підводячи підсумки 10-річної діяльності Організації, ІХ З'їзд ООЧСУ пересилає привіт Президентові ЗДА, Голові Уряду Держави, яка очолює боротьбу з московським більшевизмом.

Вітаємо Ієрархів Українських Церков поза межами України і молимося за мучеників Українських Церков в Україні та просимо Всевишнього послати їм і всьому Народові Українському, що в умовах московсько-більшевицької сатанії виявляє вірність Богові і українським національним ідеалам.

Учасники ІХ З'їзду ООЧСУ, що головним своїм завданням ставить допомагати українському Народові в його боротьбі за визволення, клонять голови перед героїзмом та мужністю неупокореного народу та його визвольно-політичними силами: ОУН - УПА - УГВР, що ведуть безкомпромісову боротьбу за Самостійну Соборну Українську Державу. Вітаємо Провід ЗЧ ОУН, який в тяжких умовах еміграційного життя несе прапор національної революції. З'їзд схиляє голови перед героями Мадярської національної революції, що стали до бою з московськими окупантами.

Вітаємо всі Українські Організації, їх Управи і членство, які за час нашої 10-річної праці з нами співпрацювали на громадсько-політичному полі

Розділ I.

Проаналізувавши суспільно-політичну діяльність Головної Управи і Відділів ООЧСУ, IX З'їзд схвалив такі постанови:

1. Великопростірною концепція укладу світу з її політичною практикою співіснування з советською імперією не тільки не послабила світового напняття, зумовленого московсько-большевицькою агресією, а посилила напругу між московсько-комуністичним бльоком та американсько-європейським світом. Війна за Суез і спір Ізраїлю з арабським світом у великій мірі є вислідом політики співіснування, користаючи з якої московська імперія веде наступ за підбиття народів Азії і Африки.

2. Відносини в країнах, що їх називають відсталими, позначились посиленням національно-визвольної боротьби проти залишків колоніалізму за незалежнення з-під чужої опіки народів, які пізнавши свої сили, стали до боротьби за державну незалежність.

3. Серед народів, поневолених Москвою посилюється змаг і боротьба проти советської імперії за самостійність, а в країнах другого окупаційного перстня (сателіти) ця боротьба вилилась в національні революції і масові повстання проти московсько-большевицької окупації. Однак ці змагання не знайшли повного зрозуміння і підтримки керівників Західного Світу.

Акцію так званих приватних Американських Кіл ніяк не можна вважати піддержкою поневолених Москвою народів, але намаганням рятувати московську імперію назовні перед неминучим її розвалом.

4. В окупованій большевицькою Росією Україні, український націоналізм, протиставляючись імперській політиці окупанта, що в т. зв. політиці советизації переводить послідовну русифікаційну імперську політику, завдає йому дошкульних ударів, борячись за визволення України від комуністичного вандалізму.

5. Завдяки спротиву народів і боротьбі визвольних сил внутрі — імперські відносини в Советському Союзі позначилися за час між VIII і IX З'їздами ООЧСУ глибокою політичною та економічною кризою, шукаючи виходу з якої, большевизм пробує різними тактичними маневрами, угамувати спротив і боротьбу народів, щоб втримати цілість імперії.

6. Недоцінка Вільним Світом визвольно-національних рухів (націоналізмів) в країнах Азії і Африки, трактування їх, як союзників комунізму і відповідно до того ставлення до них держав Заходу, облегчувало советській імперії просування її впливів серед народів, які борються за державне життя проти залишків колоніалізму.

Недоцінка, а то й негування вільним світом і, зокрема, США, національно-визвольного

змагу і боротьби поневолених Росією народів, не тільки не сприяли оборони свободи від комунізму, а улегчувала большевикам утримати стан імперського посідання, які, замінивши московське гасло „визволення трудящих” на „визволення народів пригнічених Європою”, повели наступ на азійсько-африканські простори.

7. З'їзд відзначає, що ООЧСУ в своїй суспільно-політичній діяльності утримувала духовий зв'язок з національно-визвольними силами Українського народу, поборюючи спроби деяких українських політичних сил звести поцейбічну боротьбу за визволення України на манівці (великопростірної концепції), з достосуванням наших змагань до облудних тенденцій т. зв. сучасного світу, ворожих українській визвольній ідеї.

8. Стверджуючи, що власно-підметна політика, оперта на визвольну діяльність національно-визвольних сил, є єдиним гарантом державного визволення України. IX З'їзд відкидає, як шкідливі, для нашого визволення і свободи людини, всілякі підшепти „прогресистів” про можливість ступневого визволення через націонал-комунізм.

9. В зовнішньо-політичній роботі З'їзд схвалює кермуватись принципами власно-підметної, національної політики, зміцнюючи зв'язки з національними силами народів АБН; протиставитись і поборювати лукаві теорії і практику, що під гаслом всевітнього братерства чи співжиття з сатанинськими силами комунізму, намагаються приспати вільного духа нації впорскуванням чужих ідей.

Розділ II.

1. Відзначаючи, що ООЧСУ за звітний період (1955 - 57), кермуючись засадами національного єдиномисля, проробила поважну суспільно-політичну роботу серед української спільноти ЗДА, З'їзд одобрює суспільно-політичну діяльність Організації. Надалі ООЧСУ буде співдіяти з усіма конструктивними силами, поборюючи спроби виламу з національного фронту та спроби розвогнювати провінційно-територіальні та релігійний антагонізми.

2. Обороняючи засади самостійницької політики, ООЧСУ в громадсько-політичній роботі буде протиставитися спробам дробити спільноту на штучні товариства і групки, щоб за їх допомогою творити антигромадську групову практику суспільного життя. Груповий паритет в суспільному житті Організація вважає нездоровим явищем. ООЧСУ обороняє органічну структуру національної громади, проїняту національною ідеєю. Праця для неї має бути підставою життя, мірилом сили і вартости суспільно-політичних організацій.

3. Схвалюючи політичну лінію ООЧСУ в УКА, скеровану на зміцнення Української Цен-

тралі в Америці та утримання УККА на незалежних самостійницьких позиціях, З'їзд висловлює домагання, щоб УККА приділив більше уваги справі розбудови і зміцнення національної культури, унормуванню українського шкільництва і підтримці Асоціації Незалежних Науковців.

4. Одобрюючи політичну лінію Організації на V. Конгресі УККА, З'їзд відзначає, що неопублікування Екзекутовою УККА резолюції Конгресу негативно відбилосся на поставі громадянства до Української Централі і послабило впливи до Народнього Фонду.

5. Стверджуючи, що орган ООЧСУ „Вісник” обороняв і розвивав засади української самостійницької політики і державницької думки. З'їзд відмічає, що в місячникові недостатньо насвітлювалося життя громад і діяльність Відділів у них. І тому З'їзд зобов'язує Відділи систематично, не менше одного разу на квартал, насвітлювати на сторінках журналу життя громад і діяльність Відділів. З'їзд рекомендує Відділам на терені яких є англійська і національна преса (польська, російська, німецька і інша) регулярно стежити за дописами, в яких заторкується українська проблема і звідомлення про це вміщувати на сторінках „Вісника”. Рекомендувати Відділам залучити до співпраці журналістичні сили, а зокрема студіюючу молодь.

6. Зобов'язати Редакцію журналу повніше і систематичніше насвітлювати на сторінках місячника відносини в окупованій Україні, посилити ідеологічно-світоглядний розділ журналу, та розділ критики і літератури. Рекомендувати Відділам раз на рік, за пляном Редакції, улаштувати конференції читачів журналу.

7. Оцінюючи позитивно видавничу діяльність Головної Управи, З'їзд висловлює побажання, щоб поруч з політичними виданнями, приступити до видань художньої літератури.

8. З'їзд зобов'язує Управи Відділів посилити політично-виховну працю серед членства і громадянства. Відзначаючи, що спроба організації УНУ при Відділах виправдала себе і дала позитивні наслідки, З'їзд зобов'язує Головну Управу усистематизувати дотеперішню працю УНУ а Відділам у великих містах (Чикаго, Клівленд, Детройт, Рочестер, Бофалю) організувати з осені УНУ.

Розділ III.

1. Проаналізувавши фінансово-господарську діяльність Головної Управи, З'їзд відмічає, що Головна Управа в співдії з Відділами домоглася стабільного стану з тенденцією щорічного поліпшення фінансових спроможностей, хоч не всі Відділи виконували затверджені ними фінансові пляни.

2. Щоб уможливити виконання намічених

I. В-к.

ЩО НАМ ШКОДИТЬ?

(Репліка)

На історіософічну розвідку Е. Маланюка „До проблеми большевизму”, видану ООЧСУ, в „Свободі” за 25. січня ц. р., видруковано рецензію д-ра Л. Луціва: „Московський большевизм”. Перше, ніж говорити про неї, два слова про саму розвідку. То є усистематизовані лекції, які автор читав на цю тему в Українському Народному Університеті, про це говорить окладинка.

Можна багато вимагати й бажати від автора, але не можна, оцінюючи його працю, говорити про те, чого він не сказав. В нашій практиці вже так повелося, що рецензії часто зводяться до переказу змісту, а до того додається, як ті чи інші твердження автора сприймуть чужинці. Сподобаються вони їм, чи ні.

Д-р Луців, переповівши зміст книжки Е. Маланюка, повчально твердить, що „Всяке переоцінювання, або недооцінювання ворога шкодить в першу чергу нам самим, а не йому”. Твердження, очевидно, добре. Але перед тим, як оцінювати, чи недооцінювати ворога, треба його пізнати таким, як він є, а тоді протиставити йому свою правду. Саме цього часто бракувало в наших виданнях. Автор розвідки „До проблеми большевизму” цілком слушно підмітив, що комусь на тому залежало й залежить, щоб властивий термін большевизм преактуальний після т. зв. Жовтневої Революції, що втілював у собі історичну місію російскости, московізму, зник, його замінено терміном, світовий комунізм. В більшості наших публікацій про ворога теж говориться про світовий комунізм, не відходячи від штампової агітки, стандарту, в яких історичний ґрунт, національний клімат, мов би не існував для боль-

плянів діяльності ООЧСУ, З'їзд зобов'язує Відділи суворо дотримуватись фінансових плянів і вчасно розчислитися за прийняті зобов'язання.

3. Ствердивши, що не всі Відділи виконали свої зобов'язання щодо передплати „Вісника” і кольпортажі та поширення кругу читачів і передплатників, З'їзд зобов'язує Управи Відділів протягом березня, квітня і травня домогтися, щоб всі члени стали передплатниками, приєднуючи крім цього по змозі, як найбільше нових передплатників з поза ООЧСУ.

4. IX-й З'їзд зобов'язує ГУ ООЧСУ виконати ухвалу Конференції Голів Відділів ООЧСУ — придбати разом з організаціями В. Ф. власний будинок. З'їзд закликає і зобов'язує Управи всіх Відділів і членство ООЧСУ фінансово допомогти ГУ у виконанні цього завдання.

шевизму, хоч він, як явище національне, московське, виріс в імперському кліматі.

Д-р Луців чомусь переконаний, що думки автора, де говориться про містичне сприймання москалями слова „большевик”, „чужомовний читач не зрозуміє цих мовних тонкощів”. Чи ж в мовних тонкощах діло? Суть в тому, що, як пише автор, большевизм був москалеві органічно близьким, рідним. А саме слово „може нагадувало москалеві „большой”, може освячене побутовою традицією слова — „большак” (старший в московській родині). Автор не твердить, а наводить, що з тим словом пов'язували москалі (підсвідомо) містичну свою віру в авторитарну владу. Тому-то рудий телеграфіст, який нічого не чув про Маркса, каже: „Киньте емократію. Обридло слухати. От большевики, то влада”. А офіцерський корпус старої царської армії, вичувши силу влади, став до диспозиції большевиків, не зважаючи на те, що большевики в перші дні були безпошадними з ними. Без офіцерів царського Генштабу Троцький з Леніном не створили б регулярної червоної гвардії.

Поминувши деякі примітки в книжці, д-р Луців ставить питання: „А чому ж большевики з отією татарською кров'ю, нехай і терором захопили під свою владу стільки народів і панують над ними”. Поставивши питання, д-р Луців стверджує, що автор відповіді не дав. Очевидно, на „чому” рецензента є багато „тому”. На головні вказано в праці Е. Маланюка. Вони не в клясовій аналізі й не в демагогічних лозунгах большевиків, хоч ті відігравали поважну роль, і навіть не в терорі. Головне в московській психіці, і як приклад її, автор навів телеграфіста. Большевизм був духово рідний психіці московській. Тільки тим можна пояснити спіробітництво з ним старого офіцера, видатних письменників московських і інтелектуальних сил. Рецензент чомусь поминув дуже важливе твердження розвідки, що в жовтні москалі „знайшли в большевиках зміну обслуги імперської машини”. М. Бердяев в своїй праці „Истоки и смысл русского коммунизма” пише про це так: „Росії загрожувала повна анархія, анархічний розпад, він був зупинений комуністичною диктатурою, яка найшла лозунг, якому нарід погодився підкоритись”. Цеб-то те, що звичайно звуть Жовтневою Революцією, було зміною імперської варті, обслуги. Виродніду провідну імперську верству, в жовтні було замінено новою силою, яка підготовлена й виплекана була історією Московщини. На формування національної владі москалів мала величезний вплив монгольська зверхність, яку „Московщина сприйняла, як натуральний факт”. Під отією зверхністю в народі московському з нутра викристалізувалося поняття влади князівської, царської й советської.

СІМ ПОСТРІЛІВ

(С п о г а д)

Під кінець місяця червня, чи радше в перші дні липня, як лише Західньо-Українські землі були звільнені від большевицьких полчищ московської орди — неначе блискавкою рознеслась весела й радісна вістка з города Льва, що там Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголосила Акт відновлення Української Держави.

„Волею Українського Народу, Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує відновлення Української

Управи Відділів!

Видавництво просить Вас взятися за виконання ухвал 9-го З'їзду. Організуйте в квітні і травні передплату на „Вісник”. Обов'язком кожного Відділу є домогтися, щоб після квітня на терені Відділу не було ні одного післяплатника.

Не про „татарську кров” москалів, а тим більше не про „татарське походження” їх мовиться в розвідці, як то чомусь твердить д-р Луців в рецензії, а про тоталітаризм советської влади, що є продуктом історії Московщини. Той же М. Бердяев московську культуру зве „культурою християнізованого татарського царства”. В ній дуже слабою, не виявленою була культура думки. На ці речі вказує й автор розвідки, не твердячи ніде про татарське походження москалів.

Розвідка є першою спробою пізнати генезу большевизму. Вона не вичерпує проблеми, а радше ставить її, зобов'язує працювати над нею. Шкода, що рецензент, даючи поради, яким методом треба писати, щоб переконати когось, не висловлює свого погляду на розуміння проблеми, а обмежується „повчанням”, як догодити чужому читачеві.

Чи не забагато в нашій публіцистиці намагань переконувати через уподобання, догодження комусь. Чи не заперечуємо ми самі себе, коли все культурне й політичне буття наше і змаг за утвердження його в державі намагаємось оцінювати з погляду сприймання чужинців. Автор розвідки, як і Видавництво не мали на думці когось переконувати, а тим більше комусь подобатись. Розвідка, то є спроба дати генезу, — ґрунт, на якому виростає і міцніє большевизм. Коли ті речі стануть ясними, то й боротьба з большевизмом стане реальною, бо без того пізнання її вести важко.

Держави, за яку поклали свої голови цілі покоління найкращих синів України . . ." (з акту 30 червня 1941 р.). Читалось ту відозву на масових зборах, а день цей став святом. Ціле село святкувало. Читальня Просвіти, з якої було зроблено клуб підчас большевицької окупації, тепер вщерть заповнена старшими людьми і молоддю. Не стало портретів большевицьких божків, що ще вчора висіли на стінах. Кожний радів, що впали ворожі кайдани, і заживем новим життям. Не було меж тій радості. Пригадую собі коли мій молодший вуйко Микола прийшов був до матері, і сказав: „Сестро Анно, чи не маєш ти матеріялу синьої (голубої), і жовтої красок, щоб зшити український національний прапор, якого треба вивісити біля Церкви. У Львові проголошено українську самостійність. Ми маємо свою державу, на яку так довго очікували." Він так дуже тішився, що немає слів належно описати ту його радість. Радий він був ще й тому, що не ув'язнено його, і що не вислали його большевики на Сибір, так як це сталося з його родичами (тестя вивезли з цілою ріднею). Не знав він тоді, що та радість не триватиме довго, бо лише короткі дні чи тижні, і що новий зайда — німецький окупант принесе нову неволю українському народові, а Покійному передчасну смерть. Відомо, що творців 30. червня виарештувано, а з України Гітлер мріяв створити свою колонію. Та це були тільки його пляни, мрії імперіялістичні, бо так не сталося. Український нарід організував сильний спротив, і під прапорами УПА боровся на два фронти. Розлючені поразкою на фронтах, а особливо на східньому, де багато втрат понесли в боротьбі з УПА, німці масово арештують творчий елемент українських націоналістів і українських патріотів. Арештування переводили в той спосіб, що приїжджали досвітком до села, і, обступивши певні хати, забирали свої жертви. Того, хто утікав стріляно на місці. Такі масові арештування переводило Гестапо на західно-українських землях в 1943-44 рр. Так 14 лютого 1944 р. в сусідньому селі Тростянці Долинського повіту, перевело Гестапо подібну облаву-арештування, і врятувався тільки той, хто утік. Тоді заарештовано десять чоловіків яких через тиждень розстріляно в Долині. Деякі селяни в моєму родинному селі Белеєві, котрі сподівалися арештування за допомогу українським повстанцям-революціонерам, постановили утікати підчас облави, щоб в той спосіб рятувати своє життя. Подібної думки були також мій покійний вуйко Микола, і його приятель Микола Тюн. Він говорив своїй дружині Марії, що коли б навіть із рук гестапівця прийшлося йому вирватись і тікати, то так і зробити, і якщо вб'ють, то їй легше буде, бо похоронить його і знатиме, де спочивають його

тлінні останки, ніж розстріляли б десь у в'язниці і хто зна де поділи б тоді його тіло. Покійний знав, що повороту йому не було із німецьких рук.

Лиха доля не минула і мого рідного Белеєва. Холодного березневого ранку, 1. березня 1944 р., в середу, коли село тільки що прокидалось з нічного відпочинку, несподівано влетіло до нього двоє саней, добре озброєних гестапівців — німецьких людоджерів. Обидва Миколи очікували арешту, і тому не ночували в своїх хатах, не лише самі, але і їхні рідні теж спали у сусідніх хатах. Мої кузини, десятилітня Анна, шестилітній Михась, маленька Оленка, котрій було три роки і Дмитро Стеблак, кривий моєї вуянки, що лишився круглим сиротою, від деякого часу ночували у нас для кращої безпеки. Вуянка теж часом ночувала разом зі своїми дітьми у нас, але частіше в своєї сестри. Покійний вуйко разом зі своїми друзями часто пересиджував у кого попало. В останню ніч свого життя він ночував у Дм. Галева, та не спав, а тільки задрімав на те, щоб присниться йому дивний сон, що неначе попередив його, що станеться з ним через кілька годин. „Мені снилося, переказував своїм друзям, що я біг і впав на могилу, а на мене сипався, бив об мене сильний град, а мати мене охороняла обнімаючи руками”.

Дуже рано, як лише починало розвиднятись незабутньої середи, прийшов пок. вуйко Микола додому і почав роздягатись, щоб покластися на відпочинок після невиспаної ночі. Раптом побачив, що в долішню сторону села на двох саянях поїхало гестапо. Почувши рух у хаті пробудився наш дідусь Антін, якому було тоді 85 років життя, що тої ночі сам на цілий дім спав у своїй маленькій кімнаті-вантирі і спитався: „Це ти Микольцю”. (Дідо найбільше його любив, бо це був наймолодший син). На своє питання дідусь відповіді не почув, бо його Микольцю поспіхом вийшов на двір. Коли б він був знав, що це в останнє він чув рух свого улюбленого сина, то напевно заборонив би йому виходити з дому. Вуйко Микола не тікав зразу через свій сад потоками в ліс, але пішов повідомити свого друга Онофра Довганича про гестапо. Звідтіль почав тікати в противну сторону. Тут мав перейти через кладку на річці Турянка, але якраз саме в той час він почув ворожі стріли в долішньому кінці села. Він став під деревом, але якась сила підказала йому тікати далше. Він перейшов на той беріг ріки та побіг попід Діл (гору) поза церкву св. Василя. У підніжжя гори, — думав дістатись в потоки „Белеївця”, які поросли густими кущами, а там у бучник, що лучився з дальшими лісами, в яких можна було добре заховатися. Дорога була погана до втечі. Ноги глибоко

З нових видань

ДЖЕРЕЛА ПЛІДНОЇ ПОЛІТИКИ

Д. ДОНЦОВ: „Від містики до політики”, стор. 61,
Видання „Спілки Визволення України”,
Торонто 1957 р.

П'ять статтів складають зміст цієї невеликої, — глибокої своїм змістом книжки: Від містики до політики. Місто премудрости Божої, За духову спадщину Києва, Іродова політика, Пакт з дияволом. Перша й остання друкуються вперше. Статті різні, але ідея одна. Політика, коли вона не спирається на духові-первні, традиції, містику свого народу — є безплідна. Ті політики, що повірять чи приймуть чужу містику, неминуче приймуть і чужих пророків, здійснюватимуть їхню місію. Тільки та політика на-

грузли в пришкарублий сніг, що попереднього дня почав танути, але нічний мороз його скріпив. Крім того ковзалися дерев'яні „підшви” його черевиків, так що він визувся з одного, і, держачи його в руці, біг даліше. Гестапівці повертались вже до міста. На другому кінці села вони розстріляли Миколу Тюна на його городі, запримітивши постать вуйка, почали стріляти. Сім куль пронизало тіло горячого патріота, відданого працівника для ОУН.

Стрілянина розбудила село. Люди почали рухатись. Я скоро одягнувся, і як зацікавлений юнак вибіг на двір, бо хотів дізнатися, що сталося. Коли тільки вийшов з хати, я побачив нашого сусіда Павла, який біг і кричав дати Миколі коні. З Павлом ми скоро запрягли коней у сани, і поїхали на місце трагедії. Побачив я тут до болю трагічну картину; і бракує прямо мені слів, щоб належно передати тодішні мої почування. Друзі положили його тіло на сани, і привезли додому. Біля хати посходились сусіди, а з хати вийшов наш старенький сивоволосий дідусь Антін. Він заломив свої мозолисті спрацьовані руки; дві години тому він чув рухи свого улюбленого сина, а тепер бачить лише його трупа.

На свіжій могилі поставлено білий, березовий хрест. З написом „Б о р ц я м з а В о л ю У к р а ї н и”. Та могила, як і сотні подібних у нашій поневоленій Батьківщині, промовлятиме теперішнім глядучим поколінням пімстити смерть впавших та змагатися за осягнення тої мети, за яку найкращі сини України віддали своє життя, а займанцям-ворогам говоритиме, що вже скоро прийде кінець їхньому пануванню над українським народом.

Т. Царик

роду є реальною, плідною, що черпає свою силу з духових джерел свого народу.

„Все починається з містики й кінчається політикою.” Цей рефрен кілька разів повторюється, підсилюючи аксіоматичну думку автора, який її розвиває послідовно, вказуючи на приклади історії. „Чужі нам містики, можуть подати собі руки. Закриті від сліпців димовою заслоною „великих слів, великої сили”, заслоною облудного „апізменту”, „прогресизму” і „демократії”, ті сили ворожі Україні та праджерелам її культури, з'єднавшись стануть для неї в стократ небезпечніші і в царині духовій, матеріальній і політичній.”

Вказуючи на діяльність незримих потуг, автор закликає нас оперти свою політичну дію на джерела національного буття, на духові народу і його вождів. Автор переконаний і вірить, що відбуваються „останні подриги коначного гада”. Московська місіяніська ідея видихається. Ми є свідками виродження, чи переродження московської, большевицької еліти з звірів на свиней, це прискорить відступ Москви у „своєси”.

Очевидно, що в цьому великому катаклізмові, ознаки якого є в московській імперії, буде багато лукавих думок, отруйних марив, які нам піддаватимуть.

„Не піддаватися їх спокусам, ні — як многі роблять — „страха ради”, ні „для лакомства нещасного”, ніби то в ім'я не фантастичної, а „реальної політики”! Не вірити підступним фразам чужих пророків, що згідно з забріханістю нашого „прогресивного” віку, — вмовляють нас прийняти чужий Коран в ім'я брехливих гасел „солідарности народів”, „миру”, „гуманности й любови”, „братолюбія” чи „соціальної справедливости”, щоб осліпити півсліпих, щоб „невибрані народи” — відреклися своєї „святая святих”, і „падши поклонилися” чужій брехні чи чужій містиці, яка нічого спільного з цивілізацією не має, щоб бодай таким способом, обдуривши, підбити нас, коли фронтовою атакою нас не звалили”.

Книжка читається з великим інтересом, змушує думати, пізнавати себе, свій правдивий шлях боротьби за свою правду.

Д. ДОНЦОВ: „Підстави нашої політики”, Видання ООЧСУ, 1957. Нью Йорк, стор. 212.
(Ціна в м'якій оправі 2.25, в полотняній 2.75)

„Цією своєю книжкою я хотів не лише дати начерк дороговказів національної політики, а й, як в казці Андерсена про „Голого короля” крикнути, що нинішні шати, які загал подивляв на всім московським, є лише витвір масової гіпнози, спритних фокусників та сліпоти обдуреної юрби; що московський король — голий до гола і брудний, як смерть.”

Комітет для вшанування пам'яті Гетьманича Данила Скоропадського з сердечним жалем ділиться сумною вісткою, що сл. пам'яті

Гетьманич ДАНИЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

упокоївся в Бозі, дня 23 лютого 1957 року, в Нью Енд Госпіталі, Гампстед, Лондон, декілька годин після занедужання, проживши 53 роки.

Покійний народився 13 лютого 1904 року в Петербурзі в родині сот. Павла Скоропадського, який був Гетьманом України в 1918 році. В 14 років життя Покійний виїхав на еміграцію, де здобув середню і високу освіту (в Швейцарії, та Німеччині). Вже в студентських часах Покійний приступив до української суспільної і політичної праці, а від 1922 р., залишивши інженерську працю, віддається виключно українській визвольній справі. За волею батька з 16 травня 1933 року, після його смерті, на плечі Гетьманича ліг весь тягар Верховного Керманича Гетьманського руху.

З приїздом до Великої Британії в 1939 році, Покійний крім політичної діяльності з запалом зайнявся організуванням українського життя, особливо після II-ої світової війни. Від 1949 року був незмінним Почесним Головою Союзу Українців у В. Британії, як теж віддавав своє знання і досвід для розвитку багатьох інших галузей українського життя.

В особі Покійного українська суспільність втратила визначного державно-політичного, культурницького і громадського діяча.

Хай чужа земля буде Йому легкою!

Так пише автор в передмові до другого видання „Підстав нашої політики“. Автор блискуче розкриває в п'ятьох розділах книги підстави національної політики. Вони засадничі і знати їх треба, щоб оминати політичні манівці. Книжку радимо кожному українцеві прочитати, а членам ООЧСУ і СУМА рекомендуємо простудіювати обов'язково.

NICHOLAS L. FR.-CHIROVSKY: THE ECONOMIC FACTORS IN GROWTH OF RUSSIA. An Economic-Historical Analysis, p. 178. Philosophical Library New York.

Використовуючи джерельні матеріали, автор докладно і ґрунтовно наświetлює економічні фактори, що впливали на агресію Росії.

АННА ФРАНКО—КЛЮЧКО: „Іван Франко й його родина“. Спомин, Ліга Визволення України, 1956 р., стор. 132, ціна 1,50 дол.

ПЕТРО КІЗКО: „Буде завтра день“ — Лірика, окладина М. Бутовича. Видання „Спілки Української Молоді Америки“, 1957, стор. 48.

З ХРОНІКИ ООЧСУ

17 березня ц. р. відбулося перше засідання керівних органів Головної Управи ООЧСУ, обраних IX З'їздом в такому складі: голова — проф. І. Вовчук, заступники голови — проф. М. Чировський, інж. А. Гончарів, генеральний секретар — д-р В. Нестерчук, фінансовий референт — Т. Качалуба, Члени Управи, В. Боровик, В. Давиденко, Ю. Кононів, М. Комарницький, М. Кормелюк, Л. Кокодинський, М. Дужий, п-ні Д. Степаняк, З. Саган, М. Черешньовський. Контрольна Комісія: голова — ред. В. Качмар, І Винник, д-р О. Соколишин, Г. Дудка, Б. Казанівський; Товариський Суд: Голова — мгр. Е. Лозинський, члени: М. Ганушевський, І. Базарко, І. Подригуля, В. Хома.

На засіданні розглянуто і схвалено зариси плану діяльності Головної Управи на 1957 р. та розподілено обов'язки між членами Управи. Ухвалено організувати в Торонто разом з ЛВУ Зустріч українців Америки й Канади в кінці червня ц. р., а в 300 річницю смерті Гетьмана Б. Хмельницького улаштували силами Відділів ООЧСУ три національні маніфестоції на вшанування формотворця Козацької Держави, що козацьким мечем виполов чужі бур'яни на українських землях, даючи нам дороговказ боротьби за державну волю **України**.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ „ВІСНИКА“

Передплата на рік \$4.00

Передплата на півроку 2.25

Ціна окремого примірника50

Всі передплати, зокрема з Канади, треба надсилати грошевим переказом (моней ордер), або в звичайних листах, на адресу адміністрації журналу.

Банкові чеки й грошеві перекази треба вповнювати на адресу:

“V I S N Y K”

P. O. BOX 304, Cooper Sta., New York 3, N. Y.
O. D. F. F. U.

Про всякі зміни адреси прохаємо негайно повідомляти адміністрацію, рівночасно подаючи і свою дотеперішню адресу:

Адміністрація.

“ВІСНИК” — ОРГАН ООЧСУ

Редагує Колегія

Головний редактор

І. Вовчук

Моніфестації заплановано: в Боффало на Ні-
йгарі в другій половині липня; Ньюарк, Нью
Йорк, Філадельфія — середина серпня: Чикаго
і Детройт — вересень-жовтень ц. р.

Головна Управа, розглянувши відношення і
резольції Ініціативного Комітету для об'єднання
націоналістичного руху, надіслані IX З'їздові за
підписами Р. Голембійовського, І. Харамбури, С.
Скоцко та А. Романчука, ухвалила повідомити
Ініціативний Комітет, що: 1. ООЧСУ завжди на-
магалася співпрацювати з усіма національно-
конструктивними силами і організаціями в обо-
роні окупованої України і цієї своєї засади буде
дотримуватися в дальшій діяльності, вважаючи,
що в діяльності і праці для добра спільноти
створиться найкращі форми об'єднання україн-
ських національних сил. 2. Як інкорпорована
установа, що діє за затвердженим статутом,
об'єднуючи всі національні сили, ООЧСУ вва-
жає себе не покликаною братися до об'єднання
українських націоналістичних організацій з різ-
ними світоглядними заложеннями і політичною
практикою. 3. Повідомити Відділ ООЧСУ і член-
ство, що резолюції Ініціативного Комітету в
справі „об'єднання націоналістичного руху”, на-
діслані на IX З'їзд, були несподіванкою, бо ні-
хто з ООЧСУ не знав про збори Ініціативного
Комітету 2. березня ц. р. (за тиждень перед
З'їздом) і не був присутній на них.

В дискусіях висловлювались думки, що Ініці-
ативний Комітет з такими гльобальними завдан-
нями, які накреслено в резолюції, скидається на
зародки ще одного політичного новотвору.

Р. К.

ПОЖЕРТВИ НА „ПИСАНКУ” ООЧСУ 1956 Р.

БАЛТІМОРЕ

2 дол. — Я. Боднарук.

По 1 дол. — М. Венгер, Е. Снігура, Т. Базаї, В.
Стасюк, Т. Чорний, Е. Притула, О. Гой, В. Стель-
мах, М. Турик, В. Чернодольський, Р. Більчак,
П. Телюк, Т. Процик, д-р Луців, В. Олексюк, С.
Поліщук, М. Кравчик, Д. Телюк, М. Бугай, М.
Серединський, Д. Стельмах, І. Гриньківський, В.
Блашків, К. Баб'як, Б. Мельник, В. Верний, А.
Радь.

По 0.50 дол. — Д. Головий, С. Паращак, М. Ба-
ран, Б. Войтович, Г. Войтович, М. Хомишак, В.
Охота, О. Дуда, І. Барнич, Е. Костів, Л. Юзенів.

По 1.50 дол. — З. Король, К. Панас, І. Гремба,
Р. Вітенко, В. Вільвер, Ю. Попадинець.

РОЧЕСТЕР

По 5 дол. — В. Крамар, І. Кругляк, М. Вовко-
вич; І. Мазурик — 3 дол.

По 2 дол. — А. Яріш, В. Чорненький.

По 1 дол. — Я. Кужіль, С. Маланенчук, П. Бал-
ко, І. Тороус, В. Гладун, А. Ромасевич, М. Де-

Дня 5-го березня 1957 року помер активний
член 8-го Відділу ООЧСУ Чикаго — Північ

Володимир ДОБРЯНСЬКИЙ,

народжений 24-ого грудня 1921 року в Старому
Самборі. Покинув дружину і двоє дітей.

Г.У. ООЧСУ висловлює дружині і дітям. по-
кійного своє глибоке співчуття.

Г.У. ООЧСУ

лай, М. Дутка, Ф. Коваль, П. Левко, М. Юраш,
М. Гудзоватий, П. Чековина, С. Ігнатюк, С. Прий-
мак, І. Ріпка, Г. Галушук, В. Білан, І. Зварич, П.
Стрижаченко, Л. Стрижаченко, В. Мороз, М. Ку-
лик, М. Малинівський, З. Масловський, Б. Губ-
ка, Юрій Бурешко, П. Яріш, Т. Чорнописький.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД

„Українська Народня Поміч”, Пітсбург —
25 дол. з нагоди 10-ліття ООЧСУ.

2 дол. — Яр. Андрушків, Детройт.

По 1 дол. — М. Рудик, Нью Йорк, о. П. Фаль-
ко, Рочестер, К. Кужній, Канада, П. Стрижачен-
ко, Рочестер, С. Титаренко, Вашингтон, П. Лема,
Детройт, М. Воскрес, Детройт, Г. Романків, Оле-
ан.

БАЛТІМОРЕ

По 2 дол. — В. Стельмах, Б. Мельник.

По 1 дол. — В. Верний, Е. Снігура, С. Івашків,
В. Бабій, І. Шмигулець, В. Стасюк, В. Олексюк,
А. Радь, О. Гой, К. Баб'як, Т. Чорний, М. Шанд-
ровський; М. Вацлавів — 75 цент.

По 0.50 дол.: Я. Тремба, П. Касяїн, К. Войто-
вич, І. Радь, З. Гой, О. Дуда, Д. Козак, Р. Біль-
чак, В. Луцьяк, М. Хомишак, В. Чернодольський,
Б. Войтович, О. Стельмах.

НЬЮ ЙОРК

По 5 дол. — Д-р. І. Новаківський, „Поділя”,
Д-р. М. Крижановський, Д. Залізняк, Т. Підгоро-
децький, В. Повзанюк.

По 3 дол. — І. Хомут.

По 2 дол. — С. Коднявка, К. Пиль, М. Корнага,
Л. Пришляк, Я. Кіцюк, О. Пайончківський.

По 1 дол. 50 цент. — І. Чижо.

По 1 дол. — О. Рожій, М. Рудик, В. Наум, С. Бар-
тко, І. Шегавлюк, Л. Гадецька, О. Старостяк, І.
Огар, М. Мазур, І. Шевчук, П. Зборко, І. Куль-
чицький, нечіткий підпис, Т. Боднар, Я. Кіцюк.

По 50 цент. — О. Старостяк, В. Расяк.